



Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **historia**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: **Uniwersytet w Białymstoku**

Data przeprowadzenia wizytacji: **2-3.12.2020 r.**

Warszawa, 2020

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	4
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	6
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	6
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	10
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	17
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	22
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	28
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	30
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	31
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	35
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	36
4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	39
5. Załączniki:	40
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	40

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr Agnieszka Janiak-Jasińska, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Danuta Konieczka-Śliwińska - ekspert PKA
2. prof. dr hab. Stanisław Roszak - ekspert PKA
3. Paweł Adamiec – ekspert ds. studenckich
4. Magdalena Koziara – sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena programowa na kierunku historia prowadzonym w Uniwersytecie w Białymstoku została przeprowadzona w dniach 2- 3 grudnia 2020 r. w związku z upływem okresu, na który została przyznana poprzednia ocena pozytywna uchwałą Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej nr 462/2012. Wizytacja odbyła się zgodnie z korektą harmonogramu prac Polskiej Komisji Akredytacyjnej na rok 2019/2020 w związku z pandemią COVID-19.

Wizytacja przebiegła zgodnie z obowiązującymi procedurami i przepisami powszechnie obowiązującego prawa oraz zgodnie z obowiązującą procedurą zdalnej oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Członkowie zespołu oceniającego zapoznali się z raportem samooceny przesłanym przez Uczelnię przed wizytacją, jak również z dokumentami przekazywanymi w trakcie wizytacji. Przeprowadzili zaplanowane w harmonogramie spotkania (w tym z nauczycielami akademickimi, studentami, interesariuszami zewnętrznymi), a także dokonał analizy powszechnie dostępnych źródeł informacji (w tym strony internetowej Uczelni), hospitacji zajęć, analizy losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych. Ponadto oceniono stan infrastruktury jednostki, w tym biblioteki. Na początku wizytacji oraz na jej zakończenie spotkał się z Władzami Uczelni oraz przekazał informacje o przebiegu wizytacji i procedurze dalszego postępowania.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	historia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	I stopnia	
Profil studiów	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	Historia	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów 180 pkt. ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	---	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	2 ścieżki kształcenia: 1) historia klasyczna 2) historia wojskowości i służb mundurowych.	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Licencjat Historii	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	110 os.	x
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	Na każdej ścieżce po: 1905h	x
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	Ścieżka: historia klasyczna: 101 pkt. ECTS Ścieżka: historia wojskowości i służb mundurowych: 101 pkt. ECTS	x
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	Ścieżka: historia klasyczna: 132 pkt. ECTS Ścieżka: historia wojskowości i służb mundurowych: 125 pkt. ECTS	x
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	Ścieżka: historia klasyczna: 56 pkt. ECTS Ścieżka: historia wojskowości i służb mundurowych: 57 pkt. ECTS	x

Nazwa kierunku studiów	Historia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	II stopnia	
Profil studiów	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	Historia	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry 120 pkt. ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	Praktyki nauczycielskie w wariantach B: 150h i 9 pkt ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	Dwa warianty programu studiów: A: naukowy B: nauczycielski	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Magister Historii	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	50	x
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	W obu wariantach po: 1140 h	x
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	W obu wariantach po: 61 pkt ECTS	x
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	Wariant A: 101 pkt. ECTS Wariant B: 87 pkt. ECTS	x
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	Wariant A: 87 pkt. ECTS Wariant B: 90 pkt. ECTS	x

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Uniwersytet w Białymstoku jest ośrodkiem badań naukowych, który powstał w 1997 r. z przekształcenia Filii Uniwersytetu Warszawskiego i należy do największych uczelni publicznych w północno-wschodniej Polsce. Misja uczelni zakłada kształcenie przyszłych elit społecznych i gospodarczych oraz prowadzenie badań naukowych na rzecz regionu i lokalnych społeczności. Strategia rozwoju podkreśla dbałość o powiązanie jakości kształcenia jako ważnego czynnika budowania zaplecza naukowo-badawczego regionu i kraju oraz wzbogacania dziedzictwa kulturowego regionu we współpracy z podmiotami gospodarczymi i współpracy z najbliższymi sąsiadami.

Koncepcję kształcenia na kierunku historia charakteryzuje indywidualizacja ścieżki kształcenia oraz powiązanie programu studiów z potrzebami lokalnego i regionalnego rynku pracy. Świadczy o tym możliwość wyboru na każdym poziomie studiów ścieżki kształcenia: na studiach I stopnia - ścieżki historia klasyczna lub historia wojskowości i służb mundurowych, a na studiach II stopnia - ścieżki nauczycielskiej lub naukowej. Te ostatnie z niejasnych powodów nazywane są w dokumentacji kierunku "wariantem programu studiów A albo B". O specyfice ścieżek kształcenia na studiach I stopnia przesądza przede wszystkim specjalizacja przedmiotów podstawowych (np. Historia regionalna w ramach historii klasycznej i regionalna historia wojskowości w ramach historii wojskowości i służb mundurowych) oraz oferta bloków tematycznych: na ścieżce historia klasyczna studenci realizują blok Archiwistyczny oraz blok tematyczny pn. Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego, na ścieżce historia wojskowości i służb mundurowych bloki tematyczne Historia wojskowości i Bezpieczeństwo. Na studiach II stopnia wybór ścieżki (tzw. wariantu) determinuje wybór modułów: przygotowujących do zawodu nauczyciela albo przygotowujących do badań w ściśle określonym obszarze tematycznym. Kierunek studiów historia jest przyporządkowany do wiodącej dyscypliny naukowej historia, w której w uczelni prowadzone są badania naukowe. Na studiach I stopnia do dyscypliny historia przypisano 84,4% efektów uczenia się. Pozostałe efekty na studiach I stopnia przypisano do 8 różnych dyscyplin, w tym informatyki i językoznawstwa. Studia I stopnia w świetle koncepcji kształcenia na kierunku historia nie przygotowują do badań w tych dyscyplinach, ale wyłącznie do badań w zakresie historii, stąd przyporządkowanie kierunku do tylu dodatkowych dyscyplin nie znajduje uzasadnienia. Wykorzystywanie w procesie kształcenia wiedzy z innych dyscyplin naukowych (jej operacjonalizowanie) nie powinno pociągać za sobą stwierdzenia, że studia prowadzone są w tych właśnie dyscyplinach. Potwierdza to stanowisko interpretacyjne nr 5 dostępne na stronie internetowej PKA. Na studiach II stopnia do dyscyplin przyporządkowano "warianty" programu studiów: wariant A tj. ścieżkę naukową w 100% przyporządkowano do dyscypliny historia, natomiast wariant B tj. ścieżkę nauczycielską przyporządkowano do 3 dyscyplin: historii jako wiodącej (w 88 %), pedagogiki (w 7%) oraz psychologii (w 5 %). Takie przyporządkowanie uznać należy za niewłaściwe i niezgodne z Ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Art. 53 ustawy obliguje uczelnię do "przyporządkowania kierunku" do dyscypliny, a nie wariantów jego programu studiów. Podstawą tego przyporządkowania powinny być efekty uczenia się zdefiniowane dla kierunku i obejmujące kształcenie na obu ścieżkach. Prowadzenie kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela historii nie uzasadnia przypisania kierunku historia do dyscypliny psychologia i pedagogika, gdyż studia na tym kierunku ani nie przygotowują studentów do badań w tych dyscyplinach, ani – co szczególnie ważne na studiach II stopnia – do tych badań ich nie włączają.

Badania naukowe w zakresie dyscypliny historia odnoszą się do wszystkich epok historycznych w odniesieniu do historii politycznej, gospodarczej, społecznej, kulturalnej i regionalnej oraz do historii wojskowej. Ich mocną stroną są badania z zakresu historii społeczno-gospodarczej, do których włączeni zostali doktoranci i studenci II stopnia w ramach grantów NPRH i NCN. Prowadzone badania naukowe powiązane są ze specjalnością ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego, wojskoznawczą, ale w niewielkim zakresie ze specjalnością archiwistyczną.

Prowadzone na kierunku ścieżki kształcenia odpowiadają zakresowi merytorycznego przygotowania w zakresie historii, nie są jednak wbrew przyjętej koncepcji kształcenia w pełni zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy. Na przykład przygotowanie archiwistyczne prowadzone w ramach bloku archiwistycznego na ścieżce historia klasyczna na studiach I stopnia ukierunkowane jest na pogłębianie kompetencji z zakresu źródłoznawstwa, edytorstwa, paleografii, mieszczących się w obrębie nauk pomocniczych historii. Nie uwzględnia ani zagadnień związanych z opracowywaniem i udostępnianiem zasobów archiwalnych ani współczesnej koncepcji kształcenia archiwistów w zakresie biurowości i elektronicznego zarządzania dokumentacją. Nie przygotowuje on zatem do pracy w archiwach żadnego typu, choć nazwa bloku kształcenia w tym kierunku wyraźnie sugeruje. Spotkanie zespołu oceniającego PKA z interesariuszami zewnętrznymi ujawniło, że przedstawiciele archiwów, z którymi jednostka na bieżąco współpracuje nie mieli wpływu na ostatnie zmiany w programie studiów i tak ograniczony program kształcenia archiwistycznego, dodatkowo pozbawiony obecnych nie tak dawno jeszcze w programie studiów praktyk zawodowych, był dla nich zaskoczeniem. Należy zatem stwierdzić, że o ile uruchamianie nowych ścieżek jest próbą odpowiedzi na potrzeby zgłaszane przez otoczenie społeczno-gospodarcze (np. służby mundurowe, których przedstawiciele uczestniczyli w powstawaniu ścieżki historia wojskowości i służb mundurowych), to pozostałe elementy programu studiów nie podlegają regularnym konsultacjom z interesariuszami zewnętrznymi. Dobrym tego przykładem jest decyzja o rezygnacji z praktyk zawodowych, która nie była przedmiotem żadnych konsultacji zewnętrznych. Na koncepcję kształcenia większy wpływ mają interesariusze wewnętrzni - nauczyciele akademicki i studenci, zgłaszający swoje postulaty w ramach obowiązujących w uczelni procedur. Brakuje w tej grupie doktorantów – uczestników szkół doktorskich oraz studiów doktoranckich, których doświadczenie niedawno ukończonych studiów na kierunku historia oraz identyfikowanie się ze środowiskiem naukowym UwB warto byłoby wykorzystać w pracach nad doskonaleniem koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Rekomenduje się więc włączenie do prac nad koncepcją kształcenia przedstawicieli doktorantów.

Efekty uczenia się na kierunku historia na studiach I stopnia o profilu ogólnoakademickim określone zostały Uchwałą Senatu UwB nr 2369 i obowiązują od roku akademickiego 2019/2020, na studiach II stopnia, także o profilu akademickim - Uchwałą Senatu UwB nr 2633 z dnia 22.01.2022 r. i obowiązują od roku akademickiego 2020/2021. Są one zgodne z koncepcją kształcenia oraz z ogólnoakademickim profilem studiów i zgodnie z przyporządkowaniem dokonany przez uczelnię odnoszą się do dyscypliny naukowej historia jako dyscypliny wiodącej. Ani na studiach I ani II stopnia nie uwzględniają natomiast kompetencji z zakresu pozostałych dyscyplin, do jakich przyporządkowano kierunek historia w stopniu przygotowującym do badań (studia I stopnia), ani tym bardziej w stopniu umożliwiającym badania (studia II stopnia), np. dyscypliny językoznawstwo, nauki o polityce, informatyka, pedagogika, psychologia. W zakresie historii efekty uwzględniają pełny zakres wiedzy historycznej dziejów Polski i powszechnych w ujęciu chronologicznym oraz umiejętności i kompetencje społeczne związane z przygotowaniem do badań, a następnie z prowadzeniem badań. Umożliwiają progres wiedzy i umiejętności w zakresie osiągnięć historiografii, umiejętności posługiwania się terminologią

specjalistyczną, uczestnictwa w debacie historycznej, z wykorzystaniem najnowszych osiągnięć historiografii. Kierunkowe efekty uczenia się sformułowane dla studiów I i II stopnia są generalnie zgodne z odpowiadającymi im poziomami ram kwalifikacji, zakładając progres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na studiach II stopnia w stosunku do studiów I stopnia. Niektóre efekty sformułowane zostały niezgodnie z poziomem 6 i poziomem 7 PRK. Odnosi się to do efektów z zakresu wiedzy na studiach I stopnia: efekty *KP6_WK1 ma podstawową wiedzę na temat współczesnych relacji politycznych i kulturalnych*, *KP6_WK2 wie o istnieniu w naukach historycznych i pokrewnych różnych punktów widzenia, determinowanych różnym podłożem narodowym i kulturowym odnoszą się do poziomu 5 PRK*. Efekt ten nie precyzuje na jakim poziomie student powinien opanować tę wiedzę. W zakresie języka starożytnego (dawnego) efekt *KP6_WG8 rozumie podstawowe pojęcia w języku starożytnym i/lub dawnym występujące w źródłach* jest niemierzalny z uwagi na brak zdefiniowania w programie studiów języka dawnego. Na studiach II stopnia efekt *KP7_WG4 zna w pogłębionym stopniu zagadnienia historii powszechnej na poziomie zaawansowanym w zakresie przynajmniej jednej epoki historycznej związanej ze specjalizacją badawczą oraz dorobek historiografii w tym zakresie*, łączy zakres wiedzy poziomu 6 i 7. Z kolei efekt *KP7_WG10 ma w pogłębionym stopniu wiedzę z zakresu metodologii historii* zakłada progres wiedzy metodologicznej, dla której nie sprecyzowano właściwie efektów na poziomie studiów I stopnia.

W zakresie posługiwania się językiem obcym efekty zakładają odpowiedni progres umiejętności, wskazując poziom ESOKJ, który powinien zostać osiągnięty na studiach I i studiach II stopnia.

Kierunkowe efekty uczenia się są sformułowane w sposób zrozumiały i są możliwe do osiągnięcia przez studentów. Efekty uczenia się sformułowane na poziomie poszczególnych przedmiotów z reguły w sposób prawidłowy odnoszą się do kierunkowych efektów.

Dla poszczególnych przedmiotów zwykle formułuje się od 7 do 12 efektów z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Wyjątek stanowią zajęcia konwersatoryjne *życie rodzinne na przestrzeni wieków* (30 godzin), dla których sformułowano aż 49 efektów uczenia się. Efekty dla przedmiotów i modułów są z reguły mierzalne, a na studiach II stopnia zakładają progres w odniesieniu do efektów I stopnia. Zdarzają się jednak sytuacje, w których sformułowano je w sposób ogólny, co utrudnia weryfikację osiągnięć studenta. W większości są one także specyficzne, choć w przypadku modułów przygotowujących do działalności zawodowej, np. bloku archiwistycznego oraz ochrony i popularyzacji dóbr kultury nie sformułowano specyficznych efektów uczenia się, które są powiązane z umiejętnościami i kompetencjami społecznymi pożądanymi przez instytucje archiwalne i kulturalne, działające w regionie.

Kierunkowe efekty uczenia się uwzględniają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne niezbędne do nauczania przedmiotu *historia* na II i III etapie edukacyjnym systemu szkolnictwa. Z uwagi na prowadzenie zajęć ścieżki nauczycielskiej wyłącznie na studiach II stopnia w ramach modułu: przygotowanie merytoryczne do nauczania pierwszego przedmiotu lub prowadzenia pierwszych zajęć zespół oceniający rekomenduje wprowadzenie do programu studiów informacji, że warunkiem realizacji tej ścieżki jest ukończenie studiów I stopnia na kierunku historia czyli posiadanie wszystkich efektów uczenia się zdefiniowanych dla kierunku historia na poziomie 6 PRK.

Efekty uczenia się z pozostałych modułów (grup zajęć) standardów kształcenia nauczycieli odnoszące się do wiedzy i umiejętności oraz kompetencji społecznych w zakresie przygotowania pedagogicznego określone dla specjalności nauczycielskiej – w ramach przygotowania pedagogiczno-psychologicznego, dydaktyki ogólnej i dydaktyki szczegółowej oraz w ramach praktyk są zgodne z efektami określonymi przez Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Zgodne z

Rozporządzeniem są szczegółowe efekty uczenia się dla kolejnych grup zajęć. W przypadku kształcenia w ramach modułu pedagogiczno-psychologicznego brakuje jednak szczegółowych efektów uczenia się dla przedmiotu pedagogiczna praktyka śródroczna z uwzględnieniem specyfiki kształcenia na różnych etapach edukacyjnych, z uwzględnieniem uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Nie określono także szczegółowych efektów uczenia się, jakie realizowane są w ramach praktyk śródrocznych i okresowych (ciągłych) z historii dla II i III etapu edukacyjnego. Zespół oceniający rekomenduje uzupełnienie tych braków.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1

Kryterium spełnione częściowo.

Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia na kierunku historia prowadzonym na Uniwersytecie w Białymstoku wpisuje się w strategię i misję Uczelni, w której prowadzone są badania naukowe w dyscyplinie historia, do której jako dyscypliny wiodącej prawidłowo został przypisany ten kierunek studiów. Nieuzasadnione jest natomiast przyporządkowanie kierunku do pozostałych dyscyplin naukowych, koncepcja kształcenia nie zakłada bowiem przygotowania studentów do prowadzenia badań naukowych i włączania ich do tych badań w innych dyscyplinach niż historia. Niewłaściwe jest także przyporządkowanie wariantów programu studiów (quasi specjalności) do dyscyplin naukowych. Kierunkowe efekty uczenia się są zgodne z koncepcją kształcenia i ogólnoakademickim profilem studiów, przewidują one właściwy poziom przygotowania w zakresie umiejętności związanych z posługiwaniem się językiem obcym. Kierunkowe efekty uczenia się są sformułowane w sposób niekonsekwentny, odbiegając niekiedy od wymagań sformułowanych na poziomie 6 i poziomie 7 PRK. Na poziomie efektów kierunkowych oraz na poziomie poszczególnych modułów zajęć ich sformułowanie pozwala na weryfikację, na poziomie poszczególnych modułów i przedmiotów panuje dowolność w określaniu ich liczby, stopnia szczegółowości oraz odniesienia do efektów kierunkowych. Największym mankamentem są różnice między koncepcją kształcenia zakładającą ścisłe powiązanie z potrzebami regionalnego i lokalnego rynku pracy oraz współpracę z otoczeniem zewnętrznym a konstrukcją programu, w którym kształcenie przygotowujące do wejścia na rynek pracy zostało ograniczone. O ile uruchamianie nowych ścieżek kształcenia konsultowane jest z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, to sama koncepcja kształcenia na kierunku historia oraz pozostałe elementy programu studiów nie są z nimi regularnie konsultowane. Na koncepcję kształcenia i kształt programu studiów wpływ mają natomiast nauczyciele akademicy i studenci. O uznaniu kryterium za spełnione częściowo zdecydowały trzy kwestie:

1. Niewłaściwe przyporządkowanie kierunku studiów do dyscyplin naukowych.
2. Niedostateczne konsultowanie koncepcji kształcenia i zmian w programie studiów z interesariuszami zewnętrznymi.
3. Niejasna koncepcja kształcenia archiwistycznego prowadzonego w ramach jednego z bloków tematycznych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

1. Należy dokonać właściwego, zgodnego z koncepcją kształcenia przyporządkowania kierunku studiów do dyscyplin naukowych.
2. Należy włączyć interesariuszy zewnętrznych do regularnego konsultowania koncepcji i celów kształcenia oraz wynikającego stąd programu studiów.
3. Należy dostosować koncepcję kształcenia w ramach bloku archiwistycznego do koncepcji kształcenia na kierunku historia.
4. Należy podjąć działania naprawcze zapobiegające występowaniu nieprawidłowości, która stała się podstawą do sformułowania powyższego zalecenia.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe na kierunku historia odpowiadają zakresowi działalności naukowej prowadzonej w uczelni, są kompleksowe, bazują one na aktualnej literaturze przedmiotu. Nawet jeśli wykorzystywane są dawniejsze publikacje, to znajduje to uzasadnienie naukowe i dydaktyczne. Treści programowe na studiach I stopnia obejmują zgodnie z porządkiem chronologicznym zakres wiedzy dotyczący wszystkich epok historycznych z wyodrębnieniem modułów zajęć poświęconych przygotowaniu do prowadzenia badań w odniesieniu do nauk pomocniczych historii, tworzenia narracji historycznej, a na studiach II stopnia modułów zajęć związanych z prowadzeniem badań naukowych, pogłębiających wiedzę i umiejętności warsztatowe. Program studiów II stopnia daje możliwość specjalizacji w zakresie jednej z wybranych epok oraz pogłębiania wiedzy zdobytej w odniesieniu do epok historycznych w kontekście wyspecjalizowanej problematyki.

Na studiach I stopnia, w ramach ścieżki historia klasyczna wyodrębniono dwa bloki tematyczne: *ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego* oraz *archiwistyczny*. W przypadku pierwszego treści programowe uwzględniają zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych związanych z ochroną i popularyzacją dziedzictwa kulturowego, w szczególności dziedzictwa regionu. W drugim przypadku treści programowe w niewielkim stopniu odnoszą się do współczesnej archiwistyki, pomijając zagadnienia współczesnej biurowości, zarządzania dokumentacją, a koncentrują się na problematyce dawnego ustroju i kancelarii. W zakresie umiejętności kształcą kompetencje w zakresie analizy i interpretacji źródeł historycznych. W ramach drugiej ścieżki - *historia wojskowości i służb mundurowych* program uwzględnia szczegółowe zagadnienia z historii i teorii pola walki, wojen, relacji wojsko – społeczeństwo, a także szczegółowe zagadnienia z *bronioznawstwa* i *munduroznawstwa*. Blok tematyczny poświęcony zagadnieniom bezpieczeństwa realizuje treści zarówno z historii wojskowej, jak i z dyscypliny nauki o bezpieczeństwie, np. zarządzanie kryzysowe, strategie bezpieczeństwa, prawo i etyka konfliktów zbrojnych.

Treści programowe z języka łacińskiego oferowanego w ramach przedmiotów podstawowych na ścieżce *historia klasyczna* umożliwiają realizację efektu uczenia się KP6_WG8 *rozumie podstawowe pojęcia w języku starożytnym i/lub dawnym występujące w źródłach*. Zajęć z języka łacińskiego ani z żadnego innego języka dawnego nie uwzględnia natomiast program ścieżki *historia wojskowości i służb mundurowych*. Studenci wybierający tę ścieżkę nie mogą więc osiągnąć w/w efektu z zakresu wiedzy (znajomości pojęć w języku starożytnym lub dawnym). Z kolei efekt kierunkowy KP6_UK8 *komunikuje się na poziomie A2 ESOKJ w jednym wybranym języku wschodnioeuropejskim* możliwy jest do

osiągnięcia wyłącznie na ścieżce *historia wojskowości i służb mundurowych*. Program tej ścieżki przewiduje bowiem zajęcia z języka wschodnioeuropejskiego, w przeciwieństwie do ścieżki *historia klasyczna*, w programie której takich zajęć nie zaplanowano. Tak więc treści programowe dostępne tylko na wybranych ścieżkach nie zapewniają osiągnięcia przez wszystkich studentów założonych dla kierunku efektów uczenia się.

Koncepcja studiów II stopnia nie zakłada prostej kontynuacji ścieżek kształcenia ze studiów I stopnia. Na studiach magisterskich prowadzone są trzy moduły tematyczne do wyboru: 1) *dziedzictwo kulturowe Europy Środkowo-Wschodniej: ochrona i promocja*, 3) *kultura i społeczeństwo*, 2) *historia wojskowa*, które w swoich założeniach wykorzystują wiedzę zdobytą na studiach I stopnia, poszerzają ją i pogłębiają. Pierwszy moduł, mimo że nie jest kontynuacją ścieżki *ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego* ze studiów I stopnia, to w praktyce uzupełnia i pogłębia wiedzę i umiejętności w zakresie historii sztuki, historii dziedzictwa regionalnego, a także muzeologii i archeologii. Drugi moduł stanowi propozycję pogłębienia wiedzy i umiejętności z zakresu historii społecznej i antropologii kulturowej. Trzeci moduł studentom, którzy na studiach I stopnia realizowali specjalność *historia wojskowości i służb mundurowych* takiego progresu wiedzy nie gwarantuje. Treści programowe - szczególnie w zakresie historii techniki wojskowej i propagandy - powtarzają problematykę omawianą na studiach I stopnia.

Treści programowe z zakresu metodologii historii realizowane są na studiach II stopnia w ramach zajęć *Historia historiografii z elementami metodologii*. Analizowane tam zagadnienia nie pozwalają na pełną realizację efektu uczenia się zakładającego osiągnięcie przez studentów pogłębionej wiedzy i umiejętności z zakresu współczesnej metodologii nauk humanistycznych. Zajęcia koncentrują bowiem uwagę studentów na charakterystyce współczesnych i dawnych nurtów historiograficznych.

Treści programowe kształcenia przygotowującego do nauczania pierwszego przedmiotu historia realizowane są w ramach trzech modułów na studiach II stopnia:

- przygotowanie w zakresie merytorycznym do nauczania pierwszego przedmiotu,
- przygotowanie w zakresie psychologiczno-pedagogicznym,
- przygotowanie w zakresie dydaktycznym.

Treści programowe na specjalności przygotowującej nauczycieli na studiach II stopnia w zakresie psychologii, pedagogiki i dydaktyki odpowiadają wymogom sformułowanym w standardach kształcenia nauczycieli. Program studiów przewiduje też zajęcia z emisji głosu. Z kolei treści programowe związane z umiejętnością wykorzystania technik informatycznych przekazywane są w ramach dydaktyki historii. Zajęcia w wymiarze 30 godzin *technologia informacyjna w warsztacie pracy historyka* realizowane są na studiach I stopnia i nie są powiązane z kształceniem nauczycieli historii oraz z technikami kształcenia zdalnego w szkole. Program studiów II stopnia nie przewiduje treści związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy w szkole podstawowej i ponadpodstawowej. Brak korelacji między treściami zajęć teoretycznych z zakresu psychologii, pedagogiki, dydaktyki szczegółowej z praktyką szkolną, korelacja taka występuje na poziomie efektów uczenia się, ale nie występuje (bądź trudno ją stwierdzić) na poziomie treści kształcenia w zakresie praktyk śródrocznych i praktyk ciągłych, dla których nie określono treści programowych, nie określono także różnic programowych dla praktyk w odniesieniu do II i III etapu edukacyjnego.

Studia I stopnia trwają sześć semestrów. Czas trwania studiów oraz nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów zapewniają osiągnięcie kierunkowych efektów uczenia się. Program studiów dla cyklu kształcenia na studiach II stopnia obejmuje: 4 semestry, siedem modułów, co zapewnia realizację 120 ECTS przy 810 godz. zajęć na studiach stacjonarnych. Podobnie jak na studiach pierwszego stopnia, w każdym semestrze student ma do zdobycia 30 pkt ECTS. Dla

absolwentów studiów I stopnia innych niż historia został przewidziany w programie dwuprzedmiotowy moduł wyrównujący ich kompetencje historyczne w zakresie poznania specyfiki badań historycznych i przygotowania do badań historycznych w ramach warsztatu naukowego historyka (w sumie 60 godz. zajęć i 8 pkt. ECTS).

Sposób oszacowania punktami ECTS poszczególnych przedmiotów uwzględnia nakład pracy studenta w poszczególnych semestrach. W każdym semestrze student ma do zdobycia ok. 30 pkt ECTS. Nakład pracy studenta mierzony łączną liczbą punktów ECTS, jak i nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do poszczególnych zajęć zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów dla ścieżki klasycznej i wojskoznawczej wynosi ponad 50%, podobnie na studiach II stopnia. Dobór form zajęć i przypisana im liczba godzin zajęć nie budzi zastrzeżeń. W programie studiów na obu poziomach kształcenia dominują formy aktywizujące, zaś wśród wykładów przeważają wykłady konwersatoryjne, zapewniające studentom możliwość komentowania i zadawania pytań do treści wykładu.

Program studiów I i II stopnia umożliwia wybór modułów zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie i tym samym pozwalają studentom na kształtowanie ścieżki kształcenia. Na obu poziomach studiów studenci dokonują wyboru ścieżki kształcenia (na studiach magisterskich zwanych wariantami programu). Do zajęć z wyboru należą także zajęcia ogólnouczelniane, zajęcia monograficzne w języku obcym, zajęcia z języków obcych, wykłady monograficzne, seminaria dyplomowe oraz bloki tematyczne. W praktyce jednak wybór języków obcych jest utrudniony. Z uwagi na małą liczbę osób zainteresowanych nauką języka niemieckiego czy francuskiego wybór ten ogranicza się do kontynuacji zajęć z języka angielskiego. W zakresie języka wschodnioeuropejskiego oferowany jest wyłącznie język rosyjski. Rekomenduje się zapewnienie realnej możliwości wyboru zajęć z języka obcego (np. w ramach grup łączonych).

Nakład pracy studenta nie zawsze jest prawidłowo oszacowany dla poszczególnych przedmiotów, w programie występują zarówno przeszacowania i niedoszacowania. Do przeszacowanych należy na przykład przedmiot *historia historiografii z elementami metodologii* na studiach II stopnia, który realizowany jest w wymiarze 30 godzin wykładu i 30 godzin ćwiczeń, któremu przypisano 8 ECTS. Dla seminarium magisterskiego w wymiarze 60 godzin przypisano natomiast 4 pkt ECTS. Inny przykład to wykład w języku obcym prowadzony w wymiarze 30 godzin, który oszacowany został na studiach I stopnia na 3 ECTS, natomiast na studiach II stopnia w tym samym wymiarze godzinowym na 5 ECTS. Rozbieżność ta nie znajduje uzasadnienia. Oszacowanie punktów ECTS wymaga przyjęcia jednego wymiaru godzinowego dla 1 punktu ECTS, ponieważ w poszczególnych sylabusach występują różnice mieszczące się w przedziale 25-30 godzin nakładu pracy za 1 punkt ECTS. Zdarzają się też inne wymiary godzinowe, jak np. dla *nauk pomocniczych historii*, dla których przy 30 godzinach zajęć dla 3 pkt ECTS wskazano nakład pracy studenta w wymiarze 105 godzin.

Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów określona w programie studiów łącznie oraz dla poszczególnych modułów zajęć zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się i spełnia wymagania ustawy odnoszące się do studiów stacjonarnych. Sekwencja zajęć w programie studiów jest zasadniczo prawidłowa. W pierwszym semestrze studiów I i II stopnia odbywają się głównie zajęcia z grupy podstawowych, zajęcia w grupie treści kierunkowych odbywają się we właściwym następstwie chronologicznym. Wątpliwości wzbudza jedynie usytuowanie w programie studiów I stopnia prac rocznych, które służą m.in. osiągnięciu umiejętności warsztatowych w zakresie tworzenia samodzielnej narracji historycznej. Treści

programowe tego przedmiotu na ścieżce *historia klasyczna* na I roku studiów odnoszą się do dwóch epok historycznych do wyboru – historii starożytnej albo średniowiecznej, na ścieżce *historia wojskowości i służb mundurowych* – do trzech, gdyż mogą powstawać tu także prace z epoki nowożytnej, mimo że epoka ta w programie studiów pojawia się dopiero na II roku studiów. Z kolei na obydwu tych ścieżkach praca roczna na II roku studiów może być przygotowywana także w zakresie XX wieku, pomimo tego, że epoka ta szczegółowo omawiana jest w ramach przedmiotów kierunkowych dopiero na III roku studiów. Taka, dopuszczalna w programie studiów sekwencja przedmiotów (najpierw przedmiot operacjonalizujący wiedzę o epoce, a potem dopiero przedmioty zapewniające tę wiedzę) utrudniać może osiągnięcie efektów uczenia się zdefiniowanych dla pracy rocznej.

Zajęcia związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie wiodącej historia, którym przyporządkowano ponad 50% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie, stanowią zajęcia z grupy modułów kierunkowych oraz częściowo specjalnościowych. Chociaż w programie studiów nie wykazano treści i przedmiotów realizujących efekty uczenia się z zakresu nauk społecznych w wymiarze 5 ECTS, to w praktyce treści takie są realizowane w ramach zajęć ze statystyki, demografii historycznej oraz zajęć z teorii polityki i geografii regionu. Zespół oceniający rekomenduje wpisanie do programu przedmiotów z zakresu nauk społecznych i przyporządkowanie im odpowiedniej liczby punktów ECTS.

Zasady korzystania z metod i technik kształcenia na odległość określone zostały w Uchwale nr 1110 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 maja 2011 r. Z realizacji zajęć w e-learningu korzystają wyłącznie osoby do tego uprawnione. W roku akademickim 2018/2019 zajęcia dydaktyczne na kierunku *historia* z wykorzystaniem platformy e-learning prowadziło dwóch pracowników Wydziału (realizowano dwa przedmioty). W okresie pandemii pracownicy zostali przeszkoleni w zakresie wykorzystania platformy Blackboard i wszystkie zajęcia w semestrze I 2020/2021 są prowadzone w formie e-learningu.

Wymiar godzin zajęć kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela na studiach II stopnia odpowiada minimalnym wymaganiom standardu kształcenia. W przypadku studiów II stopnia minimalnej liczbie godzin kontaktowych dla modułu *przygotowanie w zakresie psychologiczno-pedagogicznym* przyporządkowano punkty ECTS w liczbie wyższej, niż przewidują to standardy: 11 zamiast 10 (włączając w to praktyki za 1 pkt), dla modułu: *przygotowanie dydaktyczne do nauczania pierwszego przedmiotu lub prowadzenia pierwszych zajęć* przyporządkowano aż 23 pkt ECTS przy minimalnej liczbie godzin zgodnej ze standardem, który określa minimalną liczbę punktów ECTS dla tego modułu w wymiarze 15. Przeszacowano liczbę punktów ECTS dla przedmiotu dydaktyka przedmiotowa cz. 3. Dla 15 godzin wykładu i 30 godzin ćwiczeń przypisano 6 pkt ECTS, co nie znajduje uzasadnienia merytorycznego.

Formy, w jakich przeprowadzane są zajęcia w zakresie modułu psychologiczno-pedagogicznego oraz modułu dydaktyki przedmiotowej nie budzą zastrzeżeń – dominują w nich ćwiczenia i laboratoria, a wykłady mają charakter zajęć wprowadzających do problematyki szczegółowej (w sumie 60 godzin do 210 godzin). Taka przewaga form aktywizujących umożliwia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się określonych w ministerialnych standardach, odnoszących się do umiejętności i kompetencji społecznych, obejmujących umiejętności wykorzystania wiedzy teoretycznej w analizowaniu i interpretowaniu zjawisk pedagogicznych, diagnozowania i prognozowania sytuacji pedagogicznych, rozpoznawania sytuacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, kompetencji komunikacyjnych, pracy w zespole, kształtowania postaw etycznych, gotowości do podejmowania działań indywidualnych i grupowych, dokonywania oceny własnych kompetencji. Umiejętności te i

kompetencje społeczne są możliwe do uzyskania podczas zajęć, które umożliwiają stosowanie aktywizujących metod dydaktycznych.

Na kierunku historia stosuje się zróżnicowane metody dydaktyczne - zarówno tradycyjne, jak i innowacyjne, związane ze specyfiką studiów. W katalogu metod uwzględnionych na zajęciach w formie wykładu dominują metody podające, ale w różnych odmianach – wykładu konwencjonalnego, przekazującego nowe treści (wykład informacyjny), problemowego, wykładu konwersatoryjnego, wykorzystującego elementy dyskusji i rozmowy nauczającej. We wszystkich tych typach wykładu wykorzystywane są media edukacyjne – mapy, prezentacje, ale także środki audiowizualne. Na zajęciach konwersatoryjnych i ćwiczeniowych dominują metody aktywizujące (poszukujące) – dyskusja, rozwiązywanie problemów, praca pod kierunkiem ze źródłami pisаныmi, ikonograficznymi, kartograficznymi. Zespół oceniający rekomenduje poszerzenie katalogu stosowanych metod dydaktycznych o metody aktywizujące, pozwalające dodatkowo osiągnąć i pogłębić kompetencje społeczne. W tym zakresie pomocne są metody innowacyjne angażujące studentów do wymiany poglądów, publicznej prezentacji własnego stanowiska i obrony tego stanowiska, takie jak debata oksfordzka, dyskusja punktowana, metoda SWOT, metaplan, metoda projektu, webquestu itp. Rekomenduje się także przegląd znajdujących się w sylabusach informacji dot. literatury podstawowej i uzupełniającej. Nie we wszystkich bowiem występuje ten podział, co może sugerować, iż student powinien przeczytać wszystkie wskazane publikacje. Warto wprowadzić do obecnych zapisów odnośniki do źródeł internetowych, do odpowiednich stron, aby umożliwić studentom wcześniejszy dostęp i przygotowanie się do zajęć. Metody dydaktyczne, w tym metody problemowe, stosowane w modułach kształcenia językowego umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego na poziomie B2 na studiach I stopnia i B2+ na studiach II stopnia. Z uwagi na dominującą liczbę zajęć ćwiczeniowych i laboratoryjnych możliwa jest także indywidualizacja procesu kształcenia – pod kątem pracy ze studentami o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Program studiów, realizowany na studiach I stopnia od roku 2019/2020, a na studiach II stopnia od roku 2020/2021 nie uwzględnia praktyk zawodowych, z wyjątkiem praktyk dla specjalności nauczycielskiej, oferowanej na studiach magisterskich. Zespół oceniający rekomenduje rozważenie - szczególnie na studiach I stopnia - przywrócenia praktyk zawodowych, które pozwoliłyby na powiązanie treści teoretycznych realizowanych w ramach bloków tematycznych z ćwiczeniem umiejętności zawodowych w placówkach archiwalnych i muzealnych, instytucjach kultury oraz w siedzibach służb mundurowych. Umożliwiłoby to rzeczywistą realizację koncepcji kształcenia na kierunku historia, zakładającą silne związki kształcenia z otoczeniem regionalnym i lokalnym.

W przypadku praktyk nauczycielskich określono jedynie efekty uczenia się oraz minimalny ich wymiar godzinowy, który zgodny jest z wymaganiami standardu kształcenia nauczycieli. Nie sformułowano natomiast programu praktyk, nie wskazano treści programowych dla praktyki psychologiczno-pedagogicznej oraz dla praktyki dydaktycznej. Nie zostały wskazane wymagane kwalifikacje i kompetencje opiekunów praktyk, ani szkoły, w jakich praktyki będą się odbywać, z określeniem niezbędnej infrastruktury, umożliwiającej osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Podobnie nie opracowano systemu weryfikacji osiągnięć studentów na praktykach psychologiczno-pedagogicznych, jak i na praktykach przedmiotowych śródrocznych i ciągłych.

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się. Zajęcia na studiach stacjonarnych realizowane są w dni powszednie (od poniedziałku do piątku), zgodnie z terminami zawartymi w organizacji roku akademickiego, od godziny 8.00 do 18.30). Na studiach II stopnia zajęcia odbywają się od poniedziałku do czwartku w godzinach popołudniowych, dwa razy do godziny 21.10. Zespół

oceniający rekomenduje bardziej efektywne wykorzystanie czasu w poszczególnych dniach tygodnia, aby zajęcia nie trwały do późnych godzin wieczornych oraz w celu wydłużenia przerw między zajęciami do 15 minut.

W ciągu dnia odbywa się maksymalnie osiem godzin zajęć, które są planowane w wymiarze 45 lub 90 minut. W kilku sytuacjach pomiędzy zajęciami, zwłaszcza z języka obcego i zajęciami specjalistycznymi występują tzw. okienka. Przerwy między zajęciami wynoszą 10 minut, co umożliwia przemieszczenie się z sali do sali, ale jest zbyt krótkim czasem na odpoczynek. Zajęcia zorganizowane są w sposób umożliwiający zaplanowanie praktyki śródrocznej na specjalności przygotowującej do zawodu nauczyciela oraz uwzględniają dni wolne umożliwiające przygotowanie się studentów do zajęć, prac okresowych i prac dyplomowych. Liczba egzaminów przewidziana w planie studiów nie może przekroczyć 5 w semestrze i 8 w roku akademickim zgodnie z zasadą obowiązującą na wszystkich kierunkach. Studenci nie mogą mieć w tym samym dniu dwóch egzaminów i zasada ta jest przestrzegana. Terminy egzaminów ustala się w porozumieniu ze studentami w taki sposób, aby zapewnić im wystarczającą ilość czasu na przygotowanie się do niego.

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku specjalności przygotowującej do zawodu nauczyciela jest zgodna ze standardami i wpisuje się w organizację procesu kształcenia na II stopniu studiów, z wyjątkiem organizacji praktyk zawodowych, dla których nie określono czasu niezbędnego do przeprowadzenia oceny efektów uczenia się, a także nie określono zasad przekazania studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach w ramach praktyk.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione częściowo.

Uzasadnienie

Treści programowe na kierunku historia odpowiadają zakresowi działalności naukowej prowadzonej w uczelni, są kompleksowe i aktualne, umożliwiają na studiach I stopnia przygotowanie studentów do badań, a na studiach II stopnia prowadzenie badań i w większości zapewniają osiągnięcie założonych efektów uczenia się. Nie wszyscy studenci mogą jednak osiągnąć wszystkie efekty kierunkowe, tylko część bowiem uczy się języka łacińskiego (lub innego dawnego), inna część tylko języka wschodnioeuropejskiego. Niektóre treści programowe, oferowane w ramach bloków tematycznych na studiach II stopnia powtarzają treści ze studiów I stopnia. Na studiach II stopnia treści kształcenia z teorii i metodologii historii zostały ograniczone na rzecz treści z zakresu historii historiografii, nie dając możliwości progresu wiedzy i umiejętności w stosunku do studiów I stopnia oraz realizacji właściwego kierunkowego efektu uczenia się. Liczba godzin zajęć kontaktowych na studiach I i II stopnia pozwala na osiągnięcie przez studentów kierunkowych efektów uczenia się. Przypisane do zajęć punkty ECTS nie zawsze zostały właściwie oszacowane. Istotne przeszacowania pojawiają się zwłaszcza w ramach modułu przygotowującego do zawodu nauczyciela. Formy zajęć i stosowane metody dydaktyczne pozwalają na osiągnięcie przez studentów kierunkowych efektów uczenia się, w tym w szczególności związanych z przygotowaniem do prowadzenia badań naukowych i umiejętności posługiwania się językiem obcym.

Studenci studiów II stopnia mogą w ramach jednego z dwóch wariantów programu studiów (tzw. nauczycielskiego) mogą przygotować się do zawodu nauczyciela historii w szkole podstawowej i ponadpodstawowej. Zestaw zajęć oraz wymiar przypisanych do nich godzin w module kształcenia nauczycieli jest zgodny ze standardami, określonymi w rozporządzeniu MNiSW z 25 lipca 2019 r. Zastrzeżenia budzi brak niektórych treści programowych oraz organizacja praktyk zawodowych, dla

których nie określono programu i treści programowych, a także harmonogramu odbywania praktyk śródrocznych i ciągłych, nie wskazano kompetencji opiekunów praktyk, nie wskazano placówek, w jakich można odbywać praktyki, nie sporządzono wzoru dokumentacji praktyk i nie opracowano narzędzi, które pozwalają skutecznie ocenić osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na praktykach. Organizacja procesu nauczania jest zgodna z zasadami higieny uczenia się, którym odpowiada także organizacja sesji egzaminacyjnej.

O uznaniu kryterium za spełnione częściowo zdecydowały następujące kwestie:

1. brak możliwości osiągnięcia przez wszystkich studentów efektów kierunkowych dot. znajomości języka starożytnego (lub innego dawnego) oraz języka wschodnioeuropejskiego,
2. powtarzanie niektórych treści programowych ze studiów I stopnia na studiach II stopnia,
3. zbyt ograniczone treści z metodologii historii oferowane w ramach przedmiotu historia historiografii z elementami metodologii,
4. brak w programie kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela treści programowych z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych,
5. niezgodność treści programowych oferowanych w ramach bloku archiwistycznego z sugerowaną nazwą bloku koncepcją kształcenia archiwistycznego,
6. brak zdefiniowanych dla praktyk nauczycielskich treści programowych, zasad ich odbywania i zaliczania oraz sposobów weryfikacji efektów uczenia się przypisanych do praktyk zawodowych,
7. brak sformułowanych wymagań dot. kwalifikacji i kompetencji opiekunów praktyk nauczycielskich,
8. brak sformułowanych wymagań wobec placówek oświatowych, w których mogą odbywać się praktyki,
9. niewłaściwe oszacowanie niektórych zajęć, w szczególności oferowanych w ramach kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

1. W zakresie treści programowych należy:
 - a) umożliwić na studiach I stopnia osiągnięcie kierunkowych efektów uczenia się w zakresie języka łacińskiego (lub dawnego) i języka wschodnioeuropejskiego wszystkim studentom (dla obu ścieżek kształcenia),
 - b) wprowadzić treści programowe z teorii i metodologii historii na studiach II stopnia w zakresie umożliwiającym progres wiedzy i umiejętności (osiągnięcie pogłębionej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zgodnie z 7 poziomem PRK),
 - c) dostosować treści programowe oferowane na studiach I stopnia w ramach bloku archiwistycznego do przyjętej koncepcji kształcenia archiwistycznego,
 - d) uzupełnić treści programowe na specjalności nauczycielskiej o zagadnienia bezpieczeństwa i higieny pracy oraz pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych,

- e) wyeliminować obserwowane w ramach bloków tematycznych powtarzanie na studiach II stopnia treści programowych ze studiów I stopnia.
2. W zakresie praktyk nauczycielskich należy:
 - a) określić treści programowe umożliwiające realizację efektów uczenia przypisanych do praktyk,
 - b) opracować sposoby weryfikacji efektów, narzędzia służące do ich dokumentowania oraz zasady zaliczania praktyk,
 - c) określić wymagania dot. kwalifikacji i kompetencji opiekunów praktyk
 - d) określić wymagania wobec placówek oświatowych, w których mogą odbywać się praktyki (wyposażenie i infrastruktura).
3. Należy dokonać przeglądu oszacowania nakładu pracy studenta i wyeliminować zdiagnozowane przeszacowania i niedoszacowania, szczególnie w zakresie kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela.
4. Należy podjąć działania naprawcze zapobiegające występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Rekrutacja na studia I i II stopnia na kierunku historia odbywa się na podstawie zasad formalnie przyjętych i opublikowanych. Podstawę prawną dla procesu rekrutacji stanowi podejmowana corocznie Uchwała Senatu Uwb w sprawie warunków i trybu rekrutacji prowadzonej w drodze elektronicznej na studia pierwszego i drugiego stopnia w danym roku akademickim. Informacja o warunkach rekrutacji, kryteriach kwalifikacji, limicie miejsc, terminach i procedurach rekrutacyjnych dostępna jest kandydatom na studia w systemie Internetowej Rejestracji Kandydatów, do którego odsyłają strony Uczelni oraz Wydziału, odpowiedzialnego za kształcenia na kierunku historia. Osoby zainteresowane specyfiką studiów historycznych znajdą tam także opis studiów I i II stopnia oraz link odsyłający do ich programów. Zasady rekrutacji są bezstronne, przejrzyste i gwarantują kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku. Osobom z niepełnosprawnością zapewniają też pełny udział w procesie rekrutacyjnym. Zasadniczo są także selektywne. W postępowaniu rekrutacyjnym na studia I stopnia bierze się pod uwagę wynik pisemnego egzaminu maturalnego z jednego wskazanego przez kandydata przedmiotu spośród: historii, języka polskiego, języka obcego, wiedzy o społeczeństwie i geografii. W przypadku egzaminów na poziomie podstawowym wynik ten mnożony jest przez współczynnik 0,65 pkt, w przypadku poziomu rozszerzonego – przez 1 pkt. Na podstawie tak uzyskanej punktacji powstaje lista rankingowa, będąca podstawą decyzji o zakwalifikowaniu kandydatów na studia. O przyjęciu na studia decyduje złożenie w wyznaczonym terminie przez osobę zakwalifikowaną kompletu wymaganych dokumentów. Jedynym ograniczeniem liczby osób kwalifikowanych i co za tym idzie przyjmowanych na studia jest wskazany w uchwale rekrutacyjnej limit miejsc. Sytuacja demograficzna oraz strategie kandydatów na studia, traktujących historię często jako kierunek drugiego bądź kolejnego wyboru zmuszają uczelnię do kwalifikowania na studia historyczne wszystkich chętnych spełniających wymagania rekrutacyjne czyli znajdujących się na liście rankingowej, bez względu na wynik uzyskany w postępowaniu kwalifikacyjnym. Przyjęte przez Uczelnię selektywne zasady rekrutacji nie są więc w pełni efektywne. Pozwalają bowiem ocenić poziom kompetencji studentów „na starcie”, ale nie służą do rekrutowania wyłącznie najlepszych. Przyjmowanie wszystkich kandydatów z listy rankingowej prowadzi do dużego zróżnicowania

poziomów kompetencji studentów I roku, nie gwarantuje też doboru kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Wśród zakwalifikowanych znaleźć się mogą bowiem zarówno osoby, które zdały egzamin z języka polskiego lub historii na poziomie rozszerzonym i są przygotowane do pisania obszernych esejów historycznych już na I roku studiów, jak i osoby, które ledwie zdały egzamin z języka polskiego na poziomie podstawowym i mają problem z konstruowaniem dłuższej wypowiedzi pisemnej. Zespół oceniający rekomenduje w związku z tym wprowadzenie dodatkowego mechanizmu uniemożliwiającego podjęcie studiów na kierunku historia kandydatom o zbyt niskich kompetencjach wstępnych, np. minimalnej liczby punktów rekrutacyjnych wymaganych do zakwalifikowania.

Analogicznie, od kilku już lat na studia II stopnia przyjmowani są wszyscy kandydaci, którzy znaleźli się na liście rankingowej i złożyli wymagane dokumenty. W rekrutacji na studia magisterskie brane są pod uwagę: ocena ostateczna, wpisywana na dyplom ukończenia studiów I stopnia, II stopnia albo jednolitych magisterskich oraz średnia arytmetyczna ocen ze studiów. Wyniki uzyskane po przeliczeniu obu składowych stają się podstawą listy rankingowej, na czele której plasują się kandydaci z max. wynikiem 105 pkt. Uczelnia nie stosuje minimalnego limitu punktów wymaganego od kandydatów na studia historyczne II stopnia, stąd przy niewielkim zainteresowaniu studiami na tym kierunku pewni przyjęcia są wszyscy kandydaci bez względu na posiadany poziom kompetencji. W efekcie studia II stopnia na ocenianym kierunku studiów podjąć mogą absolwenci studiów historycznych I stopnia, którzy uzyskiwali bardzo dobre wyniki zarówno podczas studiów, jak i w procesie dyplomowania, jak i absolwenci kierunków studiów przypisanych do innych dyscyplin (niekiedy dość odległych od historii, jak np. ekonomia i finanse), którzy w dodatku ukończyli studia z zaledwie dostatecznymi wynikami. W przypadku tych ostatnich osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się zdefiniowanych dla studiów II stopnia, a w szczególności efektów z zakresu wiedzy i umiejętności badawczych ściśle powiązanych z dyscypliną historia (np. student zna „w pogłębionym stopniu metody krytyki, analizy i interpretacji różnorodnych źródeł, rozumiejąc ich przydatność w badaniach historycznych” i „w pogłębionym stopniu wiedzę z zakresu metodologii historii”, student umie „formułować tematy badawcze; stosując metody i techniki badań w zakresie wybranej dziedziny historii oraz posługując się teoriami i paradygmatami badawczymi”, „analizować, interpretować i wykorzystywać dla potrzeb własnych badań teksty historiograficzne, teksty źródłowe oraz inne nośniki pamięci, przeprowadzając ich pogłębioną krytykę” oraz „przygotować w języku ojczystym tekst naukowy (w tym pracę dyplomową) z aparatem krytycznym, poprawnie stosując różnorodne formy pisarstwa historycznego”) jest bardzo trudne, niekiedy wręcz niemożliwe. Zwłaszcza, że zgodnie z obowiązującym prawem praca magisterska z historii może być dla absolwentów studiów licencjackich po innych kierunkach pierwszym w ogóle tekstem naukowym przygotowywanym podczas studiów. Uczelnia dostrzega brak wśród kandydatów po innych kierunkach studiów niż historia kompetencji niezbędnych do prowadzenia badań w tej dyscyplinie i obliuguje ich do zaliczenia już w pierwszym semestrze studiów magisterskich dwóch przedmiotów o charakterze wstępnym tj. *wstęp do badań historycznych* i *nauki pomocnicze w warsztacie historyka* w łącznym wymiarze 60 h. Mogą się one okazać niewystraszające dla studentów ze słabymi wynikami po studiach licencjackich. Zespół oceniający rekomenduje więc wprowadzenie dodatkowego mechanizmu uniemożliwiającego podjęcie studiów na kierunku historia kandydatom o zbyt niskich kompetencjach wstępnych, np. minimalnej liczby punktów rekrutacyjnych wymaganych do zakwalifikowania. Zespół oceniający rekomenduje także wyraźne zasygnalizowanie w zasadach rekrutacji na studia II stopnia, że wariant B programu (wariant nauczycielski) wybrać będą mogli wyłącznie absolwenci studiów I stopnia na kierunku historia. Pełne przygotowanie merytoryczne do wykonywania zawodu nauczyciela historii we wszystkich typach szkół wymaga bowiem osiągnięcia

wszystkich kierunkowych efektów uczenia się zdefiniowanych dla studiów I i II stopnia na kierunku historia.

Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów określa Regulamin Studiów UwB oraz przyjęta 13 września 2019 r. przez Senat uczelni uchwała w sprawie określenia sposobu potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie w Białymstoku, która zastąpiła poprzednią – z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie w Białymstoku. Pozwalają one na identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. Jak dotąd, w związku z brakiem zainteresowania ze strony kandydatów na studia taką ścieżką rekrutacji ich skuteczność nie została jeszcze na ocenianym kierunku studiów sprawdzona.

Warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej (np. w ramach Programu MOST, wymiany międzynarodowej realizowanej na podstawie umów międzynarodowych, w Programie Erasmus czy dzięki innym programom edukacyjnym realizowanym przez uczelnię) określa Regulamin Studiów UwB. Zapewniają one możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. Wskazują też sposób postępowania w przypadku braku zajęć równoważnych dla przedmiotów wymaganych programem studiów oraz przyznają studentowi realizującemu część procesu kształcenia na innej uczelni prawo do indywidualnej organizacji studiów. Warunkiem ukończenia studiów I stopnia na kierunku historia i uzyskania tytułu zawodowego licencjata jest spełnienie wszystkich wymogów przewidzianych programem studiów, przygotowanie i uzyskanie pozytywnej oceny pracy dyplomowej oraz zdanie egzaminu dyplomowego. Analogicznie warunkiem ukończenia studiów II stopnia i uzyskania tytułu zawodowego magistra jest zaliczenie wszystkich obligatoryjnych elementów programu studiów, uzyskanie pozytywnej oceny z pracy dyplomowej oraz egzaminu dyplomowego. Utrzymanie na obu poziomach studiów zasady dwuetapowości procesu dyplomowania, podczas którego w formie pisemnej i ustnej sprawdza się osiągnięcie efektów uczenia się specyficznych dla kierunku przypisanego do dyscypliny historia uznać należy za słuszne. Rozwiązanie to gwarantuje możliwość potwierdzenia osiągniętych efektów uczenia się na zakończenie studiów. Przebieg i harmonogram procesu dyplomowania, obowiązki studenta, promotora, recenzenta, dziekana i pracowników dziekanatu zaangażowanych w ten proces reguluje procedura dyplomowania, przygotowana na podstawie Regulaminu Studiów UwB oraz zarządzeń Rektora Uniwersytetu w Białymstoku określających sposób archiwizowania prac dyplomowych oraz weryfikowania ich oryginalności w systemie antyplagiatowym. Koncentruje się ona na formalnej stronie całego procesu np. szczegółowo opisuje czynności niezbędne do wykonania w APD czy charakteryzuje przebieg egzaminu dyplomowego. Nie formułuje natomiast żadnych wymagań merytorycznych, ani w odniesieniu do pracy dyplomowej, ani wobec egzaminu dyplomowego, pomimo tego, że Regulamin Studiów UwB obliuguje do tego radę jednostki dla danego kierunku studiów. W przypadku tej pierwszej wskazuje jedynie na konieczność indywidualnego przygotowania pracy dyplomowej („nie przewiduje się prac zespołowych”) oraz sposób wyboru jej tematu, promotora i recenzenta. Nie wiadomo natomiast czy praca dyplomowa powinna być pracą źródłową czy opracowaniem przygotowanym na podstawie literatury przedmiotu, czy dopuszczalne jest wykorzystanie literatury popularnonaukowej, czym różnić powinna się praca magisterska od licencjackiej, według jakich kryteriów każda z nich będzie oceniana, itd. Nie zdefiniowano także zakresu merytorycznego egzaminu dyplomowego. Procedura mówi wprawdzie, że na egzaminie licencjackim obowiązują trzy pytania: „jedno wylosowane z puli pytań odpowiadających zakresowi

tematycznym, jedno zadane przez promotora, a jedno przez recenzenta”, a na egzaminie magisterskim student odpowiada na dwa pytania zadane przez promotora i jedno przez recenzenta, ale nie wiadomo czego pytania te mogą/powinny dotyczyć (jakiego zakresu tematycznego?). Kwestii tych nie rozstrzyga żaden inny dokument odnoszący się do procesu dyplomowania na kierunku historia, a opinie w w/w sprawach wśród nauczycieli akademickich, którym powierza się prowadzenie prac dyplomowych i przeprowadzanie egzaminów dyplomowych są zróżnicowane, o czym świadczą wypowiedzi zebranych na spotkaniu z Zespołem oceniającym PKA. Analiza tematów prac dyplomowych przygotowanych i ocenionych w latach 2018-2019 potwierdza znaczące różnice w definiowaniu wymagań stawianych pracy licencjackiej i magisterskiej przez opiekunów prac dyplomowych w odniesieniu do zakresu chronologicznego, geograficznego i tematycznego pracy, a co za tym idzie także zasobu wykorzystywanych źródeł historycznych (ich liczby i zróżnicowania). Tak np. wśród prac licencjackich znalazły się takie, które obejmowały niewielki okres chronologiczny (np. „Kurier Podlaski” w latach 1983-89 jako przykład lokalnej popołudniówki), koncentrowały się na wybranym aspekcie danego zagadnienia (np. Podziemie niepodległościowe i antykomunistyczne na terenie gminy Odrubniki (Dobrzyniewo Duże) - struktura organizacyjna i działalność), omawiały problem w oparciu o analizę jednego źródła/jednego typu źródeł (np. Kampania Juliusza Cezara w Galii w świetle „Commentarii de bello Gallico”). Nie należały jednak do wyjątków prace, których zakres chronologiczny i geograficzny był dużo większy, problem do zbadania – szerszy, a baza źródłowa w konsekwencji obszerniejsza i zróżnicowana. Znalazły się i takie tematy, które wymagały zastosowania metody porównawczej (np. Edukacja i wychowanie polskich kobiet w XVI –XVIII w., Sposoby konsumpcji tytoniu w Anglii i Rzeczypospolitej w XVI-XVIII wieku, Polacy w armii niemieckiej w czasie I wojny światowej, Europa Zachodnia w oczach podróżników polskich XVI-XVII w. - kultura - architektura - wojsko, Kara śmierci w armii koronnej, litewskiej, rosyjskiej i angielskiej w epoce wczesnonowożytnej). Stanowiły one większe wyzwanie niż niektóre tematy prac magisterskich, np.: Polskie Gimnazjum Realne (męskie i żeńskie) w Białymstoku w latach 1915-1919 w świetle protokołów z rad pedagogicznych, Nastroje polityczne w II RP w świetle "Dziennika Białostockiego" (1921-1926), Wizerunek kobiety-sportowca w Polsce w okresie stalinizmu w świetle "Przeglądu Sportowego", Biuletyn Informacyjny NSZZ „Solidarność” Region Białystok w latach 1980-1989). Z kolei wśród tematów prac dyplomowych przygotowywanych na studiach II stopnia obok zagadnień monograficznych pojawiły się problemy godne obszernej syntezy, wymagające rozległych badań źródłowych oraz znajomości i umiejętności wykorzystania bogatej literatury przedmiotu w różnych językach (np. Relacje polsko-ukraińskie w okresie międzywojennym, Wojna polsko-szwedzka 1626-1629, Medycyna w służbie eksterminacji III Rzeszy, Wileńskie środowisko historyczne w okresie międzywojennym). Stawianie przed studentami kończącymi studia na tym samym poziomie PRK zadań o tak zróżnicowanym stopniu trudności sprzeczne jest z zasadą porównywalności i wiarygodności ocen. Z kolei formułowanie tematów prac magisterskich porównywalnych w swym stopniu trudności z tematami prac licencjackich uniemożliwia stwierdzenie przyrostu wiedzy i umiejętności badawczych między 6 a 7 poziomem PRK. Należy zatem stwierdzić, że o ile tematyka prac dyplomowych na obu poziomach studiów odpowiada dyscyplinie wiodącej, do której przyporządkowano kierunek studiów oraz profilowi ogólnoakademickiemu, to wymagania stawiane przed pracami dyplomowymi nie zostały wyraźnie powiązane z poziomem studiów. Zawyżanie lub zaniżanie wymagań odbija się na trafności ocen, które bywają zawyżane ze względu na stopień trudności zadań przed jakimi postawieni zostali dyplomanci (zob. zał. 3). Skutkiem formułowania tematów prac dyplomowych zbyt szerokich, wymagających analizy licznych, a niekiedy i różnorodnych lub pochodzących z różnych epok źródeł historycznych – szczególnie na studiach I stopnia – jest ilustracyjne jedynie wykorzystanie materiału źródłowego zamiast krytycznej analizy

przekazów źródłowych, co także znajduje swoje potwierdzenie w puli prac dyplomowych wskazanych do przeglądu PKA.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się określa Regulamin Studiów UwB. Należą do nich m.in. maksymalna liczba egzaminów przydających na rok akademicki (max. 8), sesję egzaminacyjną (max. 5) i przeprowadzanych w ciągu jednego dnia (max. 1), zasady dopuszczenia do egzaminu głównego, poprawkowego i komisyjnego, udzielania studentom informacji o wynikach egzaminu lub zaliczenia oraz dostosowywania formy weryfikacji efektów uczenia się do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wszystkie te regulacje uznać należy za właściwe, umożliwiając bowiem równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji efektów uczenia się, zapewniając bezstronność, rzetelność i przejrzystość tego procesu, gwarantując studentom informację zwrotną na temat ich osiągnięć oraz wskazując zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych, jakie mogłyby powstać w związku z oceną osiągniętych efektów uczenia się. Na podstawie analizy wybranych prac etapowych zespół oceniający PKA rekomenduje jednak zintensyfikowanie działań służących ich wdrożeniu. Zdarza się bowiem, że ocenom z prac pisemnych lub przygotowanych przez studentów prezentacji nie towarzyszą uzasadnienia oraz wskazówki doskonalące.

Katalog metod weryfikacji efektów uczenia się na ocenianym kierunku studiów na obu poziomach kształcenia jest zróżnicowany, specyficzny i adekwatny do zakładanych efektów uczenia się. Należą do niego: prace pisemne: obszerniejsze prace roczne z wybranej epoki historycznej oraz prace zaliczeniowe w postaci esejów lub testów (przechowywane przez rok), egzaminy ustne, polegające na omówieniu zagadnień problemowych, bieżąca ocena aktywności studenta podczas zajęć potwierdzająca opanowanie zadanych materiału/znajomości zadanych lektur, referaty, prezentacje, projekty indywidualne i grupowe. Metody te zapewniają możliwość weryfikacji efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, w przypadku zajęć skoncentrowanych na umiejętnościach językowych umożliwiają sprawdzenie poziomu biegłości językowej, a na specjalności nauczycielskiej pozwalają zweryfikować efekty uczenia się związane z umiejętnościami i kompetencjami społecznymi określonymi w standardach kształcenia nauczycieli. Wybrane do oceny PKA prace etapowe świadczą o potrzebie udoskonalenia systemu przekazywania studentom informacji zwrotnej o postępach w nauce i osiąganych wynikach. W niektórych z tych prac brakuje komentarzy, poprawek, opinii, które ukierunkowałyby dalszą pracę studenta. Zdarza się także brak uzasadnienia oceny. Zespół oceniający rekomenduje opracowanie zasad informowania studentów o ich postępach w nauce i uzasadniania wstawianych ocen.

Prace etapowe i dyplomowe, aktywność studentów w Studenckim Kole Naukowych Historyków (pracującym w 4 sekcjach: Historii Regionu, Historii Propagandy, Historii Starożytnej i Historii Wojskowości), przedstawione przez Uczelnię wykazy osiągnięć studentów historii za ostatnie lata w postaci publikacji naukowych i popularnonaukowych, organizacji konferencji naukowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym, referatów na konferencyjnych studenckich i adresowanych do szerokiego grona historyków, odczytów podczas wydarzeń popularyzujących historię, odbytych objazdów naukowych, prowadzonego konsekwentnie portalu „Wojenne Szlaki” i pisma adresowanego do uczniów szkół średnich, wreszcie dyplomów honorowych rokrocznie przyznawanych studentom historii za wyróżniające się osiągnięcia w nauce (średnia ocen z toku studiów min. 4,75 + oceny bardzo dobre z pracy i egzaminu dyplomowego) wskazują, że osiągają oni założone efekty uczenia się oraz posiadają osiągnięcia naukowe w dyscyplinie naukowej historia, do której przyporządkowany jest oceniany kierunek studiów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione częściowo.

Uzasadnienie

Zasady rekrutacji, kryteria kwalifikacji i procedury stosowane w rekrutacji na studia I i II stopnia na kierunku historia w UwB są przejrzyste, bezstronne, zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na ocenianym kierunku studiów. Osobom z niepełnosprawnością zapewniają też pełny udział w procesie rekrutacyjnym. Są one także zasadniczo selektywne i gwarantują dobór kandydatów o minimalnych kompetencjach niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się, stwarzają także możliwość pozyskania kandydatów o kompetencjach zdecydowanie wyższych. Stosowane na obu poziomach studiów metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się są zróżnicowane, specyficzne, adekwatne do zakładanych efektów uczenia się i formy zajęć, pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności. Umożliwiają też uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się. Prace etapowe i egzaminacyjne, prace dyplomowe oraz naukowe osiągnięcia studentów historii zasadniczo potwierdzają przygotowanie do prowadzenia badań na studiach I stopnia oraz prowadzenie badań na studiach II stopnia w dyscyplinie historia. Zastrzeżenia budzi brak jasno określonych wymagań merytorycznych wobec pracy licencjackiej i magisterskiej, wskazujących na różnice w pracach dyplomowych przygotowywanych na 6 i 7 poziomie PRK oraz wynikających stąd kryteriów oceniania. Brak ten zadecydował o uznaniu kryterium za spełnione częściowo.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

1. Należy sformułować wymagania merytoryczne wobec pracy dyplomowej na studiach I i II stopnia, by zapewnić porównywalność wyzwań stawianych przed studentami na tym samym poziomie studiów oraz umożliwić sprawdzenie przyrostu wiedzy i umiejętności (szczególnie badawczych) między studiami I i II stopnia.
2. Należy zapewnić zgodność tematyki prac dyplomowych z poziomem studiów.
3. Należy podjąć działania naprawcze zapobiegające występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Zajęcia na ocenianym kierunku prowadzą nauczyciele posiadający udokumentowany dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe przede wszystkim w zakresie dyscypliny historia, umożliwiające prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów kompetencji badawczych. Prowadzą badania naukowe obejmujące zarówno historię Polski i powszechną, jak i historię regionu, w pełnym przekroju wszystkich epok historycznych. W szczególności są to badania z zakresu demografii historycznej, dziejów mniejszości narodowych, historii kultury i religii, historii gospodarczej i

społecznej, zagadnień amerykańistycznych i lituanistycznych, historii wojskowości, historii kobiet, historii Białegostoku, studiów kobiecych oraz ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego.

Struktura kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów umożliwia prawidłową realizację zajęć: 7 nauczycieli akademickich posiada tytuł naukowy profesora, 21 ma stopień doktora habilitowanego, 10 – stopień doktora i 2 osoby - magistra. Zachowana jest w ten sposób dobra proporcja pomiędzy poszczególnymi grupami badaczy (ok. $\frac{3}{4}$ stanowią samodzielni pracownicy, natomiast $\frac{1}{4}$ badacze z grupy najmłodszej). Ponadto, część pracowników naukowych Wydziału pracuje równocześnie w instytucjach muzealnych, administracyjnych i społecznych (np. w Muzeum Wojska w Białymstoku, Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków czy w Instytucie Badań nad Dziedzictwem Kulturowym Europy), poszerzając zakres swoich kwalifikacji. W ten sposób struktura ta, przy 158 studentach, którzy aktualnie studiują na kierunku historia, zapewnia właściwe obciążenie dydaktyczne pracowników. Nauczyciele akademicy oraz inne osoby prowadzące zajęcia na ocenianym kierunku posiadają odpowiednie kompetencje dydaktyczne, umożliwiające prawidłową realizację zajęć, co zostało potwierdzone podczas bezpośredniej obserwacji prowadzących w ramach hospitacji odbytych w trakcie wizytacji, a także poprzez analizę sylabusów do zajęć. Kadra ta podejmuje różne formy doskonalenia swoich kompetencji dydaktycznych, np. w ramach wyjazdów w programie Erasmus+, w trakcie staży zagranicznych, poprzez udział w szkoleniach czy kursach.

Pracownicy Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych UwB prowadzą działalność dydaktyczną zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami i doświadczeniem. Obowiązującą zasadą jest powierzanie zajęć z uwzględnieniem specjalizacji naukowej nauczycieli akademickich, ich zainteresowań badawczych, dorobku naukowego za ostatnie cztery lata oraz doświadczenia wynikającego z prowadzonych badań. Obsada zajęć na ocenianym kierunku w roku akademickim 2020/21 nie wzbudziła zastrzeżeń. Wszyscy pracownicy Wydziału wykazują odpowiednie obciążenie dydaktyczne na kierunku historia, zgodnie z ustaloną dla całego Uniwersytetu wysokością pensum, na Wydziale prowadzona jest bowiem polityka zmniejszania liczby godzin ponadwymiarowych. Biorąc zatem pod uwagę całość obciążenia godzinowego wszystkich osób prowadzących zajęcia na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych UwB oraz liczbę osób zatrudnionych w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy możliwa jest prawidłowa realizacja zajęć, zgodna także z wymaganiami art. 73 ust. 2 „Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce”. Nauczyciele akademicy i inne osoby prowadzące zajęcia na kierunku historia są odpowiednio przygotowani do realizacji zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Kilkakrotnie w roku 2020 zostały przeprowadzone szkolenia dla pracowników z obsługi platformy Blackboard oraz MS Teams. Wszyscy prowadzący zajęcia w formie zdalnej są zobowiązani do przysyłania linków do zajęć zespołowi dziekańskiemu w celu umożliwienia kontroli przez uczelnię.

Zajęcia realizowane w ramach modułów przygotowujących do zawodu nauczyciela prowadzone są przez osoby posiadające odpowiedni dorobek naukowy i doświadczenie w dyscyplinach psychologia i pedagogika oraz w dyscyplinie historia w zakresie dydaktyki historii. W przypadku kształcenia psychologiczno-pedagogicznego i emisji głosu Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych korzysta ze wsparcia pracowników Wydziału Nauk o Edukacji UwB, natomiast obsadę zajęć z zakresu dydaktyki historii zapewnia pracownik Wydziału. Wszyscy prowadzący zajęcia z modułu przygotowującego do zawodu nauczyciela systematycznie publikują w czasopismach i monografiach zbiorowych związanych ze swoją dyscypliną naukową, prowadzą warsztaty i szkolenia, często są także licencjonowanymi trenerami, terapeutami lub nauczycielami na różnych szczeblach edukacyjnych. Kompetencje tych nauczycieli akademickich i ich doświadczenie zawodowe (zdobyte również poza

Uczelnią), pozwalają na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz realizację treści programowych określonych przez standardy kształcenia nauczycieli.

Kryteria doboru nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są transparentne i adekwatne do potrzeb związanych z prawidłową realizacją zajęć na studiach o profilu ogólnoakademickim. Uwzględniają w pełni dorobek naukowy prowadzących, ich doświadczenie i kompetencje dydaktyczne, kierując się m.in. wspomnianą już wyżej zasadą powiązania zajęć z epoką historyczną/specjalizacją, którą dana osoba się zajmuje badawczo, jej dodatkowymi kwalifikacjami i dorobkiem naukowym. Przydziału zajęć dokonuje Dziekan Wydziału w porozumieniu z kierownikami katedr, zakładów i pracowni.

Nauczyciele akademicy są systematycznie oceniani przez studentów w zakresie spełniania obowiązków związanych z kształceniem w formie anonimowych ankiet przeprowadzanych za pośrednictwem indywidualnego konta studenta na platformie USOS. Wyniki tych ankiet podlegają corocznej analizie wydziałowego Zespołu ds. zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia. Bardzo sprawnie działa system hospitacji zajęć. Każdego roku są hospitowani wybrani pracownicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku. W latach 2017-2019 odbywało się rocznie od 10 do 11 takich hospitacji (czyli dotyczących ok. ¼ wszystkich zatrudnionych na Wydziale nauczycieli akademickich), natomiast w roku 2019/2020 przeprowadzono 26 hospitacji (obejmujących ponad połowę wszystkich pracowników). Prowadzone są również okresowe oceny pracowników uwzględniające analizę ich działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej, biorące pod uwagę wyniki ocen dokonywanych przez studentów i hospitacji. Negatywna ocena w zakresie działalności dydaktycznej oznacza całkowitą ocenę negatywną w tej ankiecie. System ten uwzględnia zatem dydaktyczny wymiar działalności nauczycieli akademickich, ale nie stwarza możliwości wystarczającego docenienia osiągnięć w tym zakresie. Na Uczelni nie ma bowiem możliwości uzyskania jakiegokolwiek nagrody wyłącznie za osiągnięcia dydaktyczne.

Realizowana polityka kadrowa umożliwia w takim stopniu kształtowanie kadry prowadzącej zajęcia, aby zapewnić prawidłową ich realizację. Dużą uwagę przywiązuje się przede wszystkim do wspierania rozwoju zawodowego pracowników, motywowania ich do podnoszenia swoich kwalifikacji, publikowania w prestiżowych czasopismach i wydawnictwach, zdobywania grantów badawczych oraz rozwijania współpracy z krajowymi i międzynarodowymi ośrodkami naukowymi. Stabilności kadry prowadzącej zajęcia służy także dbałość o zatrudnianie młodych badawczy, będących wychowankami Wydziału, którzy wykazywali już odpowiednią aktywność badawczą w trakcie studiów na kierunku historia (w ostatnim czasie zatrudniono dwoje takich absolwentów). Dużą uwagę przywiązuje się zwłaszcza do odpowiedniego dorobku naukowego oraz aktywności w zdobywaniu grantów. Całość podejmowanych działań przez władze Wydziału w zakresie polityki kadrowej kreuje warunki pracy stymulujące w znacznym stopniu i motywujące członków kadry prowadzącej kształcenie do rozwoju naukowego, a w mniejszym stopniu do doskonalenia kompetencji dydaktycznych.

Na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych wprowadzona została ponadto procedura rozwiązywania konfliktów oraz reagowania na przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, a także wszelkie formy dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie i studentów. W odniesieniu do kadry prowadzącej zajęcia istotną rolę w tych działaniach odgrywa bezpośredni przełożony, Dziekan Wydziału oraz powołani przez Rektora na poziomie uczelni: Pełnomocnik ds. opracowywania procedur przeciwdziałania dyskryminacji, Rzecznik Dyscyplinarny UwB ds. Nauczycieli Akademickich.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Liczebność kadry Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu w Białymstoku, jej dorobek naukowy oraz kompetencje dydaktyczne umożliwiają prawidłową realizację zajęć na ocenianym kierunku, w tym także przygotowanie studentów specjalności nauczycielskiej, zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli. Prowadzona na Wydziale polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju. Wdrażany jest także system rozwiązywania konfliktów, reagowania na naruszenie bezpieczeństwa i wszelkich form dyskryminacji wobec członków kadry prowadzącej kształcenie oraz studentów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Infrastruktura wykorzystywana w realizacji programu ocenianego kierunku znajduje się w zabytkowym budynku Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu w Białymstoku, dzielonym z innymi jednostkami Uczelni. Na potrzeby kształcenia studentów na kierunku historia wykorzystuje się 7 sal dydaktycznych, będących w wyłącznej dyspozycji Wydziału oraz 3 sale wykładowe i 1 salę komputerową użytkowane wspólnie z Wydziałem Filologicznym, Instytutem Socjologii oraz pozostałymi użytkownikami budynku. Znaczna część gabinetów pracowników naukowych została ponadto przystosowana do pełnienia funkcji sal seminaryjnych. Łącznie jest to zatem infrastruktura obejmująca 11 sal dydaktycznych o następujących parametrach:

- 3 sale wykładowe (o pow. 59, 102 i 222 m²),
- 7 sal ćwiczeniowych (o pow. 15, 2x32, 36, 2x45 i 60 m²),
- 1 salę komputerową z 12 stanowiskami do pracy i telewizorem.

We wszystkich salach znajdują się rzutniki multimedialne, sprzęt komputerowy wyposażony w kamery, mikrofony i głośniki oraz dostępny jest Internet. Na wyposażeniu Wydziału jest 7 komputerów przenośnych, które można wypożyczyć na potrzeby prowadzenia zajęć (zarówno nauczyciele akademicy, jak i studenci). Docelowo w ciągu najbliższych 5 lat Wydział przeniesie się do nowego budynku w obrębie kampusu uniwersyteckiego, co powinno znacznie zwiększyć i unowocześnić jego bazę dydaktyczną w przyszłości. Biorąc pod uwagę fakt, iż kształcenie na kierunku historia nie wymaga korzystania ze specjalistycznego oprogramowania, wyposażenie jakie w tej chwili posiadają sale dydaktyczne, będące w dyspozycji Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych UwB, zaspokaja

wszystkie podstawowe potrzeby procesu dydaktycznego i pozwala przygotować studentów do prowadzenia badań naukowych. Uwzględniając również liczbę prowadzonych specjalności na kierunku historia i ilość grup studenckich, wystarczająca jest także liczba, wielkość i układ sal wykorzystywanych do prowadzenia różnych form zajęć.

Studenci ocenianego kierunku mają przede wszystkim dostęp do zbiorów Biblioteki Humanistyczno-Społecznej im. Andrzeja Wyczańskiego, działającej w budynku Wydziału. Jest to dawna Biblioteka Wydziału Historyczno-Socjologicznego, która w 2019 r. została włączona bezpośrednio w skład Biblioteki Uniwersyteckiej im. Jerzego Giedroycia. Ma ona charakter specjalistycznej biblioteki naukowej, gromadzącej księgozbiór z zakresu historii, socjologii, filozofii i nauk o polityce, jest ona największą biblioteką humanistyczną w regionie. W dziale poświęconym historii znajduje się ponad 35 tys. woluminów książek, prawie 9 tys. woluminów czasopism oraz 125 jednostek zbiorów specjalnych. Czytelnia tej Biblioteki dysponuje 46 miejscami, a udostępnianie zbiorów odbywa się na miejscu oraz na zasadzie tzw. wypożyczeni krótkoterminowych (weekendowych). Godziny otwarcia Biblioteki są dostosowane do potrzeb czytelników (od poniedziałku do piątku w godzinach od 9.00 do 18.00).

Do dyspozycji studentów kierunku historia są także bogate zbiory zgromadzone w Kolekcji Humanistycznej Biblioteki Uniwersyteckiej. Dostęp do nich nie jest jednak już tak korzystny, jak w przypadku Biblioteki Humanistyczno-Społecznej, ponieważ kolekcja ta jest zlokalizowana w dwóch miejscach: ok. 400 m od budynku Wydziału i na terenie kampusu uniwersyteckiego, oddalonego ok. 2,5 km. Studenci mogą również korzystać z zasobów Książnicy Podlaskiej (wojewódzkiej biblioteki, oddalonej o 500 m od budynku Wydziału) oraz Biblioteki Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku. Ważną część zasobów bibliotecznych, będących do dyspozycji studentów ocenianego kierunku, stanowią materiały elektroniczne udostępniane przez Bibliotekę Uniwersytecką w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki (Web of Science, Science Direct, Czasopisma Springer, EBSCO Publishing, JCR czyli Journal Citation Reports, CPCI czyli Conference Proceedings Citation Index, Scopus, Willey), baz zakupionych przy pomocy funduszy z Wydziału (wybrane kolekcje JSTOR) oraz współtworzonej przez samą Bibliotekę Główną Podlaskiej Biblioteki Cyfrowej. Zapewniona jest zgodność infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej oraz zasad korzystania z niej z przepisami BHP. Budynek Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych wyposażony jest pełną infrastrukturę teleinformatyczną oraz objęty jest siecią bezprzewodową (Eduroam), dostępną dla wszystkich pracowników i studentów. Studenci mogą korzystać z tej sieci podłączając się z własnych urządzeń elektronicznych (komputery przenośne, telefony) lub używając 4 komputerów w bibliotece znajdującej się w budynku Wydziału, 3 komputerów umieszczonych w pokoju przeznaczonym dla doktorantów i 7 komputerów w pracowni informatycznej (sali komputerowej). Stwarza to im dogodne warunki do korzystania ze sprzętu komputerowego i dostępu do internetu także poza godzinami zajęć w celu wykonania zadań, realizacji projektów czy przygotowania pracy dyplomowej.

Budynek Wydziału dostosowany jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Posiada m.in. podjazd, dźwig wjazdowy, windę i toaletę dla niepełnosprawnych. Na drzwiach pomieszczeń znajdujących się w tym budynku są zainstalowane czytniki w języku Braille'a informujące o przeznaczeniu danego pomieszczenia. Ponadto, jedna z sal (nr 46) została wyposażona w pętlę indukcyjną, a Biblioteka Humanistyczno-Społeczna posiada specjalistyczne stanowisko komputerowe wspomagające pracę osób niedowidzących. Dodatkowo, studenci niepełnosprawni mogą korzystać bezpłatnie z kserokopiarki i skanera. Ze względu na przejście Uniwersytetu w Białymstoku w roku akademickim 2020/2021 na kształcenie zdalne w związku z zaistniałą sytuacją epidemiczną w kraju, władze Wydziału dostosowały gabinety pracowników naukowych i sale dydaktyczne do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Między innymi zwiększono ok. 10-krotnie

szybkość transmisji sygnału internetowego w budynku Wydziału, dokonano modernizacji komputerów znajdujących się w katedrach i zakładach (zakupiono kamery, głośniki i mikrofony), co pozwoliło nauczycielom akademickim prowadzić zajęcia ze swoich gabinetów w czasie rzeczywistym (zgodnym z planem), przy zachowaniu niezbędnych zasad bezpieczeństwa.

Zasoby biblioteczne Uniwersytetu w Białymstoku w pełni zaspokajają potrzeby procesu nauczania i uczenia się, związanego z treściami podstawowymi dla ocenianego kierunku, jak i prowadzonymi specjalnościami, w tym szczególnie specjalności nauczycielskiej. Uwzględniają literaturę zalecaną w sylabusach, najnowsze wydawnictwa naukowe i bazy danych. Do dyspozycji studentów kierunku historia są publikacje z zakresu wszystkich epok historycznych, nauk pomocniczych historii, historii historiografii, dydaktyki historii i archiwistyki. Dostęp do zasobów bibliotecznych i informacyjnych jest możliwy zarówno w formie tradycyjnej, jak i z wykorzystaniem narzędzi informatycznych poprzez stronę internetową Biblioteki Uniwersyteckiej im. Jerzego Giedroycia. Zasoby biblioteczne są na bieżąco w miarę możliwości finansowych uzupełniane, a studenci i nauczyciele akademicy mają możliwość zgłoszenia zakupu książki lub czasopisma poprzez zakładkę na stronie Biblioteki Uniwersyteckiej lub zgłaszając bezpośrednio Kierownikowi Biblioteki Humanistyczno-Społecznej albo Dziekanowi Wydziału. W czasie prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość materiały dydaktyczne dla studentów ocenianego kierunku udostępniane są w formie elektronicznej za pośrednictwem systemu USOS (w postaci załączników przesyłanych na konta studentów), umieszczane są na Platformie Blackboard lub przesyłane na maile grupowe poszczególnych roczników studiów. Dodatkowo do części zajęć udostępniono materiały w postaci screencastów i filmów zamieszczonych na wydziałowym kanale YouTube.

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych UwB jest zgodna z wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia nauczycieli. Wszystkie sale dydaktyczne wyposażone są w projektory multimedialne, mikrofony, głośniki i kamery umożliwiające wykorzystywanie nowoczesnych materiałów pomocniczych niezbędnych w kształceniu psychologicznym, pedagogicznym i dydaktyczno-historycznym. Rekomenduje się jednak dostosowanie jednej z sal do potrzeb kształcenia studentów specjalności nauczycielskiej poprzez m.in. wyposażenie jej w tablicę multimedialną, podręczniki do nauczania historii, atlasy historyczne czy inne materiały dydaktyczne, mogące być na bieżąco wykorzystywane podczas zajęć z dydaktyki historii.

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa na ocenianym kierunku monitorowana jest na bieżąco przez Władze Wydziału z udziałem kierownika administracyjnego budynku. Udział nauczycieli akademickich i studentów zapewniony jest przede wszystkim w zakresie kształtowania zbiorów bibliotecznych Uczelni. Pracownicy mogą zgłaszać zapotrzebowanie na sprzęt lub pomoce dydaktyczne poprzez kierowników zakładów/pracowni, na Radzie Wydziału lub bezpośrednio w sekretariacie Wydziału. Systematyczny udział w przeglądzie infrastruktury mają zapewniony tylko studenci, którzy wypełniają kilka pytań w corocznych ankietach z tymi kwestiami związanych. Zespół oceniający rekomenduje włączenie nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia do okresowych przeglądów infrastruktury naukowej i dydaktycznej pod kątem jej nowoczesności, aktualności, dostosowania do potrzeb procesu kształcenia, liczby studentów i potrzeb osób z niepełnosprawnością oraz wykorzystanie wyników tych przeglądów, do doskonalenia infrastruktury naukowej, dydaktycznej i bibliotecznej niezbędnej do prowadzenia ocenianego kierunku studiów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu w Białymstoku jest zgodna z zasadami BHP i w pełni umożliwia prawidłową realizację zajęć, a także osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym zarówno przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej, jak i do pracy w zawodzie nauczyciela (zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli). Wielkość, liczba i wyposażenie sal dydaktycznych oraz Biblioteki Humanistyczno-Społecznej i Biblioteki Uniwersyteckiej zapewnia warunki do odpowiedniej realizacji procesu nauczania i uczenia się na ocenianym kierunku. Uczelnia przygotowała także szereg udogodnień w tym zakresie dla osób z niepełnosprawnością. Na bieżąco monitorowany jest stan techniczny infrastruktury oraz stan zasobów bibliotecznych. Zapewniona jest także odpowiednia infrastruktura dla potrzeb kształcenia zdalnego.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu w Białymstoku współpracuje z różnymi podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego zainteresowanymi rozwojem studiów na kierunku historia. Współpraca ta wynika z 22 umów i listów intencyjnych, podpisanych w latach 2013-2015 jeszcze przez wcześniejszy Instytut Historii i Nauk Politycznych, oraz z kontaktów własnych jednostki oraz zatrudnionych w niej nauczycieli akademickich, głównie z instytucjami samorządowymi, ośrodkami kultury (archiwami, muzeami, bibliotekami, teatrem), szkołami, jednostkami służb mundurowych. Stały kontakt z interesariuszami zewnętrznymi władz dziekańskich oraz poszczególnych pracowników naukowo-dydaktycznych w ramach projektów naukowo-badawczych i edukacyjno-popularyzatorskich, organizacji fakultatywnych praktyk i warsztatów dla studentów na terenie instytucji zewnętrznych potwierdzony został podczas spotkania zespołu oceniającego z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Podejmowane formy współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego są prowadzone corocznie i obejmują różnorodne aktywności, jak np. organizację wspólnych konferencji, projektów badawczych, wystaw, konkursów popularyzujących wiedzę historyczną, wydawanie publikacji, wygłaszanie odczytów, prowadzenie warsztatów dla zainteresowanych grup, udział studentów w praktykach, stażach i wolontariacie, organizację konkursów, olimpiad i projektów edukacyjnych. Działania te są w pełni adekwatne do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów na ocenianym kierunku, a także osiągania przez studentów efektów uczenia się. Warto zauważyć, że proporcje wzajemnych relacji działań podejmowanych przez Wydział na rzecz interesariuszy zewnętrznych, jak i odwrotnie zaangażowanie instytucji zewnętrznych we wsparcie procesu kształcenia na ocenianym kierunku – jest

symetryczne. Pracownicy reprezentujący te instytucje prowadzą część zajęć ze studentami, na terenie tych instytucji odbywają się wizyty studyjne, szkolenia, warsztaty, objazdy naukowe, staże i różne formy wolontariatu. Jak zadeklarowali przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego systematycznie biorą udział w konsultacjach związanych z przygotowaniem prac dyplomowych przez studentów historii. Z inicjatywy uczelnianego Biura Karier organizowane są także Targi Pracy, których celem jest m.in. nawiązanie kontaktu studentów z potencjalnymi pracodawcami.

W mniejszym stopniu interesariusze zewnętrzni uczestniczą w systematycznych przeglądach koncepcji kształcenia na kierunku historia i konsultacjach dot. zmian w programach studiów. Uczelnia stara się reagować na potrzeby zgłaszane przez podmioty zewnętrzne, czego przykładem jest uruchomienie ścieżki *historia wojskowości i służb mundurowych* na studiach I stopnia, ale nie włącza w wystarczającym stopniu przedstawicieli instytucji kluczowych dla procesu kształcenia (np. archiwów, muzeów, instytucji samorządowych) do systematycznych prac nad doskonaleniem programu studiów w ramach powołanych do tego gremiów czyli w ramach Rady Programowej i jej następczyni - Wydziałowej Rady Konsultacyjnej. Zarówno z przedstawionej dokumentacji, jak i ze spotkania zespołu oceniającego z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego wynika, że przeprowadzone w ciągu ostatnich dwóch lat zmiany w programach studiów (np. rezygnacja z praktyk zawodowych, ograniczenie treści programowych w bloku archiwistycznym do zagadnień źródłoznawczych i nauk pomocniczych historii) nie były szczerzej konsultowane. Słabości tej nie zdiagnozowały okresowe przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, przeprowadzane przez władze Wydziału oraz Wydziałowy Zespół ds. Efektów Kształcenia, a także Biuro Karier (na poziomie ogólnouniwersyteckim). W niewielkim stopniu uczestniczą w tych przeglądach studenci poszczególnych roczników i nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku. W związku z tym rekomenduje się stałe i systematyczne monitorowanie z udziałem interesariuszy wewnętrznych (pracowników i studentów) oceny poprawności doboru instytucji współpracujących z Wydziałem Historii i Stosunków Międzynarodowych, skuteczności form współpracy, wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji oraz wykorzystanie wyników tych przeglądów do doskonalenia współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu w Białymstoku prowadzi systematyczną i różnorodną współpracę z wieloma podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego, zgodnie z zakresem dyscypliny historia oraz z potrzebami realizowanego programu studiów i osiąganymi przez studentów efektami uczenia się. Współpraca ta obejmuje zarówno liczne działania na rzecz interesariuszy zewnętrznych, do których włączani są studenci kierunku historia, jak i różne formy zaangażowania instytucji zewnętrznych oraz absolwentów w optymalną realizację programu studiów. Uczelnia w minimalnym stopniu włącza interesariuszy zewnętrznych do doskonalenia programu studiów, szczególnie przy uruchamianiu nowych ścieżek kształcenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia na ocenianym kierunku jest zgodny z przyjętą koncepcją i celami kształcenia. Obejmuje różnorodne formy współpracy i aktywności. Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych UwB realizuje rozległą współpracę międzynarodową z jednostkami prowadzącymi kształcenie i badania naukowe w zakresie historii. Współpraca z tymi uczelniami odbywa się przede wszystkim w ramach programu Erasmus+, w którym Wydział ma podpisanych 16 umów partnerskich z uczelniami z Białorusi, Chorwacji, Republiki Czeskiej, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Kosowa, Litwy, Łotwy, Macedonii, Turcji i Włoch. W poszczególnych modułach tego programu biorą udział zarówno pracownicy naukowcy, jak i studenci kierunku historia (m.in. w latach 2014-2019 z programu Erasmus+ skorzystało 21 pracowników Wydziału i 13 studentów tego kierunku). W ramach wymiany międzynarodowej na Wydział przyjeżdżają także studenci zagranicznych ośrodków (w tym samym okresie co wyżej było ich 7 w programie Erasmus+, a w ramach współpracy z Uniwersytetem Shenzhen w Chinach – 6, na kierunku historia studiowało łącznie 16 osób z zagranicy). Kontakty międzynarodowe skutkują licznym udziałem nauczycieli akademickich w zagranicznych konferencjach naukowych, w spotkaniach warsztatowych międzynarodowych zespołów badawczych, podejmowaniem kwerend archiwalno-bibliotecznych i muzealnych, członkostwem w redakcjach zagranicznych czasopism i radach instytutów naukowych, wygłaszaniem wykładów, udziałem w międzynarodowych zespołach badawczych, członkostwem w organizacjach naukowych o zasięgu europejskim i światowym. Pozwala to nie tylko osadzić prowadzone badania w szerokim kontekście międzynarodowym, ale także włączać literaturę obcojęzyczną do prowadzonych zajęć. Jak wynika ze spotkań z nauczycielami akademickimi, doświadczenia wyniesione z pobytów zagranicznych stanowią cenną inspirację dla prowadzenia zajęć na ocenianym kierunku.

Uczelnia podejmuje różnorodne działania w celu podniesienia poziomu umiędzynarodowienia kształcenia i stworzenia odpowiednich warunków do rozwoju aktywności międzynarodowej zarówno nauczycieli akademickich, jak i studentów. W ramach programu studiów pierwszego i drugiego stopnia studenci byli zobowiązani do roku 2017 do odbycia translatoriów z wybranego języka nowożytnego, natomiast od roku 2017/2018 muszą zrealizować po dwa przedmioty w języku angielskim na studiach pierwszego stopnia (konwersatorium w semestrze 5 i 6) i studiach drugiego stopnia (*Historia kultury materialnej* i *Historia dyplomacji* w semestrze 3). Studenci studiów drugiego stopnia uczestniczą ponadto w zajęciach warsztatowych z wybranego przez siebie języka obcego (konwersatorium w semestrze 2). Okazjonalnie organizowane są także wykłady gościnne dla pracowników i studentów w językach obcych (w okresie podlegającym ocenie odbyło się ich kilkanaście). W celu zwiększenia zainteresowania studentów wyjazdami zagranicznymi w ramach programu Erasmus+ organizowane są na Wydziale corocznie spotkania informacyjne, umieszczane ogłoszenia i plakaty, rozsyłane maile z komunikatami. Na Wydziale powołany jest zarówno pełnomocnik ds. programu Erasmus+, jak i pełnomocnik ds. grantów, ponieważ studenci są systematycznie włączani do badań i grantów realizowanych przez pracowników naukowych (wskazano aż 9 grantów z lat 2012-2020, w których uczestniczyli/uczestniczą studenci). Na szczególne docenienie zasługuje praktyka bezpośredniego

zaangażowania się nauczycieli akademickich w wyszukiwanie studentów do współpracy międzynarodowej, którzy już na studiach pierwszego stopnia zachęcają studentów do udziału w prowadzonych przez siebie badaniach i włączają ich do zespołów badawczych/grantowych.

W jednostce prowadzi się systematyczną ocenę okresową stopnia umiędzynarodowienia kształcenia głównie z udziałem studentów, którzy corocznie wypełniają kilka pytań w ankiecie na ten temat. Częściowych analiz wybranych aspektów stopnia umiędzynarodowienia dokonuje Pełnomocnik Wydziału ds. Programu Erasmus+, Pełnomocnik Wydziału ds. Grantów i Kolegium Dziekańskie, a także na posiedzeniach Rady Wydziału (wcześniej Instytutu) prowadzone są dyskusje z udziałem nauczycieli akademickich. Brakuje jednak bardziej kompleksowego namysłu nad stopniem umiędzynarodowienia kształcenia, którego wyniki stałyby się podstawą do jego dalszej intensyfikacji. Rekomenduje się na ocenianym kierunku studiów włączenie w większym stopniu nauczycieli akademickich do stałego i systematycznego monitorowania oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia prowadzonego na poziomie Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych, obejmującego ocenę skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów oraz wykorzystanie wyników tych przeglądów do rozwijania i intensyfikacji umiędzynarodowienia kształcenia na kierunku historia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Rodzaj i zakres umiędzynarodowienia procesu kształcenia na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu w Białymstoku jest zgodny z koncepcją i celami kształcenia ocenianego kierunku. Obejmuje różne formy współpracy z ośrodkami naukowymi z Europy i innych regionów świata. Uczelnia stwarza odpowiednie możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów. Monitorowanie stopnia umiędzynarodowienia kształcenia prowadzone jest przez władze dziekańskie i koordynatorów wydziałowych, z udziałem studentów i częściowo nauczycieli akademickich.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Uniwersytet w Białymstoku zapewnia kompleksowe wsparcie studentom kierunku historia. Podejmowane działania prowadzone są systematycznie, mają charakter stały, przybierają przy tym zróżnicowane formy. Można stwierdzić, iż dedykowane studentom wsparcie jest adekwatnie do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów oraz osiągania przez studentów efektów uczenia się, a także przygotowania do wejścia na rynek pracy.

Uczelnia zapewnia zróżnicowane formy merytorycznego, materialnego i organizacyjnego wsparcia studentów w zakresie przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności. Mogą oni liczyć na dobrą opiekę merytoryczną, a także środki materialne niezbędne do rozwijania swoich zainteresowań badawczych w ramach kół naukowych. Uniwersytet udziela wsparcia finansowego kołom naukowym na podstawie wniosków składanych przez studentów, zawierających szczegółowy opis celów i spodziewanych efektów. Do dyspozycji członków kół naukowych pozostaje też infrastruktura Uczelni. Studenci kierunku historia rozwijają swoje pasje naukowej i prowadzą prace badawcze w ramach Koła Naukowego Historyków Uniwersytetu w Białymstoku. Działalność koła wspiera opiekun naukowy, który jest odpowiedzialny za animowanie działalności studenckiej, w sposób szczególny za wsparcie w zdobywaniu osiągnięć naukowych dla studentów. Członkowie organizacji uczęszczają na spotkania sekcji tematycznych, organizują konferencje naukowe, wydarzenia kulturalne, wyjazdy krajoznawcze i wykłady, biorą również czynny udział w konferencjach i sesjach naukowych organizowanych przez inne ośrodki akademickie i badawcze.

System opieki i wsparcia studentów w osiąganiu efektów uczenia się co do zasady uwzględnia systemowe wsparcie dla studentów wybitnych. Studenci otrzymują informację o grantach dedykowanych przez władze krajowe oraz lokalne, a także możliwościach rozwoju w ramach Uczelni. Studenci są zachęceni, aby swoją działalność naukową prezentowali na zewnątrz poprzez udział w konkursach, np. na prace dyplomowe. Wsparciem dla studentów wybitnych jest też dobrze rozwinięty proces indywidualizacji procesu kształcenia. Indywidualną opiekę naukową, w tym dostosowanie planu studiów do predyspozycji i zainteresowań naukowych studenta określa Regulamin Studiów. Uczelnia wspierając finansowo i organizacyjnie AZS UWB Białystok umożliwia również realizację studenckich pasji sportowych.

Biuro Karier pełni wiodącą rolę w zakresie wspierania studentów, związanego z ich przedsiębiorczością oraz wejściu na rynek pracy. Istotnym polem działań tej jednostki jest zarówno poradnictwo zawodowe indywidualne, jak i grupowe. Każdy student może skonsultować się z doradcą zawodowym i omówić indywidualną ścieżkę kariery, przygotować odpowiednie dokumenty aplikacyjne, przydatne w staraniach o pracę zgodną z kierunkiem studiów. W ramach doradztwa grupowego Biuro oferuje gamę szkoleń z umiejętności interpersonalnych, które przygotowują studentów do wejścia na rynek pracy. Biuro Karier bada też losy absolwentów, wyniki z poszczególnych badań przekazywane są wydziałom, aby te mogły zmieniać programy studiów zgodnie z sugestiami wynikającymi z obserwacji rynku. Biuro Karier przeprowadziło również badanie opinii wśród pracodawców. Miało ono formę wywiadu i zostało przeprowadzone wśród pracodawców Białegostoku, którzy zatrudniają absolwentów Uczelni. Na podstawie wyników badania podjęto decyzję o wznowieniu warsztatów dla studentów z tzw. umiejętności miękkich: praca w grupie, autoprezentacja, przywództwo grupowe, efektywna komunikacja, radzenie sobie ze stresem. Oferta szkoleń jest dostępna na stronie internetowej Biura. Studenci historii korzystać też mogą z realizowanego na Wydziale projektu „Kuźnia kompetencji”, w ramach którego prowadzone są przez pracowników naukowych oraz potencjalnych pracodawców dodatkowe, fakultatywne zajęcia, których celem jest wyposażenie studentów w odpowiednie kompetencje informatyczne, zawodowe, przedsiębiorczości, językowe, komunikacyjne oraz umiejętności pracy w grupie.

Uczelnia kompleksowo wspiera studentów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych. Szczególnym tego przykładem jest wsparcie udzielane osobom z niepełnosprawnościami, nie tylko w postaci dostosowania infrastruktury dydaktycznej, ale również innych działań, uruchamianych z myślą o potrzebach tej grupy. Np. jednostka dba o dostosowywanie warunków zaliczeń oraz egzaminów do

rodzaju niepełnosprawności studenta. Indywidualne podejście do studenta traktowane przez nauczycieli akademickich ocenianego kierunku studiów jako standard sprawia, że studenci z niepełnosprawnościami mogą liczyć na stałe wsparcie naukowe oraz dydaktyczne, co zapewnia im pełen udział w procesie kształcenia oraz w życiu społeczności studenckiej. Na Wydziale został także powołany Pełnomocnik Dziekana ds. Osób Niepełnosprawnych. Osobom niepełnosprawnym mogą towarzyszyć w czasie zajęć asystenci czy też osoby najbliższe pełniące funkcje osoby wspomagającej przy przemieszczaniu się czy robieniu notatek w czasie zajęć. Studenci z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się o specjalne stypendium, które można otrzymać na podstawie orzeczeniem właściwego organu.

W Uczelni działa sprawny i zorientowany na studenta system skarg i wniosków, które są rozpatrywane w sposób przejrzysty i skuteczny. Warto jednak zaznaczyć, że sprawdzoną metodą rozwiązywania bieżących problemów, co potwierdzili studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym, jest rozmowa i ewentualnie mediacja ustna. Na piśmie pojawiają się jedynie wnioski dotyczące wprowadzenia zmian w rozkładzie zajęć. Skargi i wnioski przyjmuje bezpośrednio Dziekanat, a następnie kieruje je do Prodziekana ds. Dydaktycznych, który wysłuchuje skarg studentów lub rozpatruje ich wnioski. Zgodnie z przyjętą praktyką student wnoszący skargę czy wniosek spotyka się z Prodziekanem w celu wyjaśnienia zaistniałego problemu.

Uczelnia podejmuje działania informacyjne oraz edukujące w zakresie przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji i przemocy, upowszechniane są zasady reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy ofiarom. W ramach Uczelni działa Akademicka Poradnia Psychologiczna, udzielająca istotnego wsparcia studentom, szczególnie przydatnego w dobie pandemii. Zgodnie z przyjętymi zasadami w sytuacji zaistnienia konfliktu wykorzystuje się takie narzędzia jak rozmowa ze stronami konfliktu czy mediacje w celu polubownego rozwiązania zaistniałej sytuacji. Właściwe do działania są władze na szczeblu Wydziału. W sytuacji wystąpienia zachowania będącego podłożem konfliktu, które spełnia znamiona czynu zabronionego karnie, istnieje możliwość skierowania sprawy na drogę postępowania karnego, poprzez złożenie przez władze wydziałowe odpowiedniego zawiadomienia do organów ścigania. Nie wskazano jednak, aby dotychczas takie sytuacje miały miejsce. Osoby poszkodowane czy też pokrzywdzone działaniem sprawczym jednej ze strony konfliktu mogą liczyć na wsparcie ze strony Wydziału.

Istotnym elementem wsparcia studentów jest możliwość konsultacji z nauczycielami akademickimi poza zajęciami w ramach wyznaczonych dyżurów. Odbývają się one w terminach dostosowanych do planu zajęć studentów. Szczególnie istotnym jest, iż Uczelnia przygotowała prawidłowy system konsultacji w sytuacji, kiedy niemożliwe jest spotykanie się w budynku Uczelni, tj. w czasie pandemii. Prowadzący zajęcia mają obowiązek umieścić w systemie USOS informację o terminie zdalnych konsultacji dla studentów wraz z linkiem umożliwiającym dostęp do nich. Ze względu na kształcenie prowadzone w formie zdalnej, na odległość, istotne są szkolenia z obsługi narzędzi internetowych do uczestnictwa w zajęciach. Na platformie zdalnego kształcenia Blackboard jest stale dostępne szkolenie dla studentów z zakresu obsługi tej platformy, do którego studenci mogą przystępować dowolną liczbę razy i w dowolnie przez siebie wybranym czasie kształcenia. Stałe wsparcie techniczne – tak w zakresie funkcjonowania aplikacji służących do zdalnego kształcenia, jak i funkcjonowania sprzętu, zapewniają też studentom pracownicy administracyjni.

Jednostka prowadzi standardowe działania motywujące w zakresie osiągania dobrych wyników w nauce. Realizowane są wszystkie stypendia, określone w Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, jednakże brak większej liczby inicjatyw, które pozwalają uznać, że studenci ocenianego kierunku

studiów mogą czuć się wyróżnieni w związku z wzorcowym osiąganiem zakładanych efektów uczenia się.

Jakość obsługi administracyjnej w sprawach związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną nie wzbudza zastrzeżeń. Wsparcie studentów w tym zakresie zostało dopasowane do ich potrzeb, wynikających z konieczności załatwiania większości spraw jedynie w formie zdalnej. Godziny pracy zarówno Dziekanatu, jak i Sekretariatu są dostosowane do potrzeb studentów. Łatwo dostępni są także Dziekani, do których studenci mogą zgłaszać się z pytaniami i problemami podczas wyznaczonych dyżurów.

Uczelnia wspiera materialnie i pozamaterialnie (organizacyjnie i merytorycznie) samorząd i inne organizacje studentów, np. AZS Samorząd studencki ma wpływ na program studiów, warunki studiowania oraz wsparcie udzielane studentom w procesie nauczania i uczenia się. Uczelnia podejmuje też działania mające na celu ewaluację skuteczności i rozwój wsparcia dla studentów w osiąganiu przez nich efektów uczenia się. Jest to możliwe dzięki skutecznemu pozyskiwaniu informacji, odnoszących się do poszczególnych aspektów systemu wsparcia. Monitorowanie i weryfikacja form i metod wsparcia dla studentów w procesie uczenia prowadzone są przez władze Wydziału oraz właściwy zespół ds. zapewniania jakości kształcenia. Narzędziem oceny kadry wspierającej proces kształcenia jest ankieta ewaluacyjna, w której studenci oceniają prowadzącego zajęcia dydaktyczne pod kątem min.: przygotowania prowadzącego do zajęć, klarowności wykładanego materiału, pomysłowości metod przekazywania wiedzy, nastawienia do studenta, dostępności w czasie dyżurów. Ankieta przeprowadzana jest co roku. Swoje uwagi odnośnie wymienionych powyżej kategorii studenci mogą także zgłaszać na bieżąco opiekunowi roku. Wnioski z ankiet służą ulepszaniu metod i form wsparcia dla studentów w procesie uczenia się. W dotychczasowych ankietach prowadzący zajęcia byli wysoko oceniani przez studentów. Monitorowanie pozostałych elementów wsparcia studentów oraz wprowadzanie zmian pro jakościowych, innych niż związanych z oceną zajęć dydaktycznych, możliwa jest dzięki współpracy z samorządem studenckim.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Uczelnia zapewnia studentom ocenianego kierunku wsparcie w procesie kształcenia odpowiednie do ich potrzeb i specyfiki studiów. Ułatwia tym samym uzyskiwanie zakładanych efektów uczenia się. Co istotne, w dobie pandemii, kluczowe elementy systemu wsparcia zostały dopasowane do studiów odbywanych w trybie zdalnym. Uczelnia wspiera studentów w rozwijaniu ich pasji naukowych, sportowych i społecznych, doskonaleniu umiejętności przydatnych na rynku pracy oraz zdobyciu doświadczeń zawodowych. W uczelni działają procedury służące rozwiązywaniu konfliktu i przeciwdziałaniu wszelkim formom dyskryminacji i przemocy. System wsparcia studentów jest systematycznie monitorowany i doskonalony.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Informacja o studiach jest dostępna publicznie i dostosowana do potrzeb szerokiego grona odbiorców. Została przedstawiona w sposób jasny i przystępny, korzystanie z niej nie zostało w żaden sposób ograniczone i nie jest związane z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem. Dostęp do informacji uwzględnia potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Podstawowymi źródłami informacji o procesie kształcenia są strona internetowa Uczelni wraz podstroną Wydziału, system rejestracji kandydatów przeznaczony dla aplikujących o przyjęcie na studia oraz uniwersytecki system obsługi studentów (USOSweb), adresowany także do nauczycieli akademickich. Warto dodatkowo zaznaczać, że informacje o procesie kształcenia zamieszczane są także na profilach Uczelni prowadzonych w mediach społecznościowych.

Uczelnia publikuje pełne informacje na temat celów kształcenia na kierunku historia oraz sylwetki absolwenta studiów historycznych. Wskazuje wprost obszary możliwego zatrudnienia i szanse dalszego kształcenia. Strony internetowe Uczelni, poprzez opracowane informacje oraz załączoną dokumentację, zawierają również pozostałe, kluczowe dla interesariuszy procesu kształcenia informacje o:

- przyznawanych tytułach i kwalifikacjach zawodowych;
- zasadach rekrutacji;
- kierunkowych efektach uczenia się;
- aktualnych programach studiów i sylabusach;
- zasadach przeprowadzania i zaliczania praktyk zawodowych;
- procesie dyplomowania;
- Erasmusie i innych programach związanych z mobilnością międzynarodową studentów;
- Programie MOST;
- dostępności nauczycieli akademickich w ramach konsultacji;
- harmonogramie zajęć;
- Regulaminie Studiów;
- sprawach związanych z dostępną pomocą materialną;
- wsparciu udzielanym osobom z niepełnosprawnościami;
- działalności Biura Karier;
- wewnętrznym systemie zapewniania jakości kształcenia i efektach monitorowania jakości kształcenia.

Brak natomiast publicznej informacji na temat:

- zasad potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem szkolnictwem wyższego;
- zasad uznawania efektów uczenia uzyskanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego.

Rekomenduje się więc uzupełnienie tych informacji na stronach Uczelni i jednostki organizującej kształcenie na kierunku historia.

W ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia prowadzone jest monitorowanie aktualności, rzetelności, zrozumiałości, kompleksowości informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców. Dotyczy to kandydatów na studia, studentów i pracodawców. Przedmiotem analizy jest szczegółowość informacji i sposób jej prezentacji. Stwierdzić należy, że wyniki monitorowania są wykorzystywane do doskonalenia dostępności i jakości informacji o studiach.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Należy stwierdzić, iż Uczelnia zapewniała publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej informacji na temat prowadzonego procesu uczenia się. Przedstawiane informacje są zrozumiałe i zgodne z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania. Opublikowane zostały kluczowe informacje o ocenianym kierunku studiów, w tym o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów. Uczelnia monitoruje realizację polityki informacyjnej, starając się zapewnić jak najpełniejszą informację o programie studiów i warunkach kształcenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Uchwalanie zasad rekrutacji, zatwierdzanie programów studiów oraz przeprowadzanie zmian programowych na ocenianym kierunku studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury, będące elementem ogólnouniwersyteckiego systemu zapewniania jakości kształcenia, który w 2019 r. został dostosowany do nowej struktury organizacyjnej uczelni oraz wymagań sformułowanych w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 2018 r. Zgodnie z Uchwałą nr 2614 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia zasad działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku system obejmuje m.in. monitorowanie i doskonalenie procesu kształcenia, w tym projektowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów, monitorowania kompetencji i kwalifikacji nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia ze studentami, ocenę jakości zajęć dydaktycznych, monitorowanie warunków, w jakich odbywa się kształcenie oraz systemu wsparcia udzielanego studentom w procesie uczenia się, monitorowanie mobilności studentów, stopnia umiędzynarodowienia kształcenia, karier zawodowych absolwentów i relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów. Za działanie systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale w odniesieniu do kierunków studiów organizowanych przez wydział odpowiada Dziekan (wraz z zespołem dziekańskim o jasno określonych kompetencjach), którego organem doradczym jest Wydziałowy zespół ds. jakości kształcenia. Głównym zadaniem zespołu jest dokonanie corocznej oceny wszystkich elementów systemu jakości kształcenia, ze wskazaniem mocnych i słabych stron jednostki w poszczególnych obszarach podlegających monitorowaniu. Efekty tej oceny przedkładane są Radzie Wydziału w postaci sprawozdania przygotowanego przez przewodniczącego zespołu. Zgodnie z przyjętym na uczelni kalendarzem działań Dziekan Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych powołał do zespołu pracującego w kadencji 2020-2024

czterech nauczycieli akademickich. Jak dotąd nie obsadzone zostało miejsce zarezerwowane dla przedstawiciela studentów, którego wskazać powinien samorząd studencki. Drugim organem doradczym i opiniotwórczym dziekana jest Wydziałowa Rada Konsultacyjna, do zadań której należy ocena stopnia realizacji zakładanych dla danego kierunku studiów efektów uczenia się, opiniowanie pomysłów nowych kierunków studiów oraz proponowanie zmian doskonalących programy studiów, m.in. poprzez ich lepsze dostosowanie do oczekiwań i warunków rynku pracy. Z tego powodu w skład rady konsultacyjnej wchodzi nie tylko interesariusze wewnętrzni (nauczyciele akademicy i studenci), ale także zewnętrzni czyli pracodawcy. Na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych wybór członków tej rady został dopiero zapoczątkowany. Rada konsultacyjna zastąpiła Radę Programową o tych samych zadaniach i także złożoną z nauczycieli akademickich, studentów i przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Uczelnia nie przedstawiła jednak żadnych informacji dotyczących składu i efektów działania Rady Programowej. Brak aktywności jakiegokolwiek ciała gromadzącego w celu doskonalenia programów studiów przedstawicieli uczelni i podmiotów zewnętrznych zainteresowanych wysokimi kompetencjami absolwentów historii osłabiło proces konsultacji zmian przeprowadzanych w roku 2018/2019 w programie studiów I stopnia, m.in. ograniczenia programu kształcenia archiwistycznego czy rezygnacji z praktyk zawodowych, co zostało negatywnie odebrane przez przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego obecnych na spotkaniu z zespołem oceniającym. Od samego początku bieżącego roku akademickiego pracują natomiast Kierunkowe zespoły ds. dydaktycznych, które monitorują dostosowanie programu studiów na danym kierunku do obowiązujących przepisów oraz przedstawiają dziekanowi propozycje zmian w programach studiów wynikające przede wszystkim z wniosków sformułowanych w corocznych sprawozdaniach wydziałowego zespołu ds. jakości kształcenia oraz opinii Wydziałowej Rady Konsultacyjnej, a także zaleceń i rekomendacji PKA. Tak, jak w przypadku Wydziałowego zespołu ds. jakości kształcenia ze względu na brak decyzji samorządu studenckiego Zespół ds. dydaktycznych dla kierunku historia pracuje na razie w składzie ograniczonym wyłącznie do nauczycieli akademickich. Brak w swoim składzie przedstawicieli studentów uzupełnia bieżącymi konsultacjami ze studentami prowadzonymi podczas zajęć i konsultacji oraz zebrań ze studentami. Zespół oceniający rekomenduje Uczelni podjęcie działań promujących udział studentów w gremiach mających istotny wpływ na kształt programu studiów i warunki jego realizacji oraz rozważenie włączenia do składu wszystkich w/w zespołów przedstawicieli doktorantów, którzy ukończyli studia na ocenianym kierunku w UWB lub innej uczelni. Perspektywa absolwenta historii, łączącego swoje plany zawodowe z prowadzeniem działalności naukowej w tej dyscyplinie, nierzadko też posiadającego doświadczenie pracy w zawodzie powiązanej z kierunkiem studiów może okazać się niezwykle cenna dla postrzegania celów kształcenia oraz projektowania programu studiów.

Na Wydziale wyodrębniono także Komisję ds. zatwierdzania prac dyplomowych, pracującą w podzespołach weryfikujących tematy pracy dyplomowych na danych kierunkach studiów. W skład zespołu dla kierunku historia wchodzi trzech nauczycieli akademickich o uznanej pozycji naukowej i bogatym doświadczeniu dydaktycznym. Zespoły czuwać mają nad zgodnością tematyki pracy dyplomowych z dyscypliną, do której przyporządkowano kierunek studiów oraz poziomem Polskiej Ramy Kwalifikacji. Ich działania są jednak ograniczone brakiem jasno określonych i formalnie przyjętych przez Radę Wydziału wymagań wobec pracy dyplomowej na każdym z poziomów studiów.

W Uniwersytecie w Białymstoku po zakończeniu każdego roku akademickiego przeprowadza się ocenę programów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów wraz z ewaluacją pozostałych elementów systemu jakości kształcenia podlegających – zgodnie z w/w uchwałą Senatu – systematycznemu monitorowaniu za pomocą ankiet ewaluacyjnych wypełnianych przez studentów,

zawierających pytania m.in. o jakość zajęć dydaktycznych, politykę informacyjną, wsparcie administracyjne udzielane studentom, infrastrukturę wykorzystywaną w procesie kształcenia, ankiet studentów uczestniczących w wymianie międzyuczelnianej oraz za pomocą ankiet absolwentów, hospitacji zajęć, ankiet oceny wypełniania obowiązków dydaktycznych. Na tej podstawie Wydziałowy zespół ds. jakości kształcenia przygotowuje sprawozdanie z działania wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia, które zawiera analizę wyników ankiet, rekomendacje sformułowane na ich podstawie oraz informację o wykonaniu rekomendacji z poprzedniego roku sprawozdawczego. Sprawozdanie to Dziekan przedstawia Radzie Wydziału najdalej do 15 grudnia, następującego po roku akademickim podlegającym ocenie. Sprawozdania, przygotowane w oparciu o wiarygodne dane i wyniki rzetelnie przeprowadzonych i miarodajnych analiz, przyjęte przez Radę Wydziału udostępniane są Uczelnianemu Zespołowi ds. jakości kształcenia oraz publikowane na stronie Wydziału. Począwszy od roku akademickiego 2019/2020 obejmują trzy kierunki studiów, oferowane w ramach Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych (historia, stosunki międzynarodowe, studia wschodnie) z łączną liczbą 405 studentów. W latach poprzednich dotyczyły przeszło 900 studentów Wydziału Historyczno-Socjologicznego prowadzącego studia na kierunkach: filozofia, socjologia, historia, stosunki międzynarodowe. Zespół oceniający rekomenduje jednak silniejsze powiązanie wniosków dot. jakości kształcenia z kierunkami studiów. Opinie studentów dot. różnych elementów procesu kształcenia mogą bowiem zależeć od specyfiki studiów na danym kierunku (np. o adekwatności zasobów biblioteki do realizowanego programu studiów). Najdalej do 15 grudnia Rada Wydziału powinna pochylić się także nad oceną programów studiów, obejmującą np. metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, poprawność stosowania punktacji ECTS, wyniki nauczania i stopień osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, przeprowadzoną zgodnie ze szczegółową procedurą monitorowania programów studiów, do opracowania której Wydział zobowiązuje w/w uchwałą Senatu. Jednostka nie przedstawiła takiej procedury (nie jest ona także dostępna na stronie internetowej Wydziału) ani wniosków z przeprowadzanej cyklicznie oceny tego typu.

Jakość kształcenia na ocenianym kierunku studiów podlega ocenie ze strony Polskiej Komisji Akredytacyjnej, której rekomendacje i zalecenia sformułowane przy poprzedniej ocenie programowej zostały wykorzystane w pracach nad doskonaleniem jakości kształcenia na kierunku oraz monitorowaniu przez Uczelniany Zespół ds. jakości kształcenia, który analizuje sprawozdania wydziałowych zespołów ds. jakości kształcenia i na tej podstawie corocznie przygotowuje i udostępnia na stronie Uczelni „Sprawozdanie z działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w roku akademickim...”. Dokument ten zawiera zestawienie wszystkich zebranych danych, pozwalające na porównania międzywydziałowe, wnioski z analizy tych danych, rekomendacje i ocenę wykonania rekomendacji z poprzedniego roku sprawozdawczego.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium spełnione częściowo.

Uzasadnienie

Na Uniwersytecie w Białymstoku uchwalanie zasad rekrutacji, zatwierdzanie programów studiów oraz przeprowadzanie zmian w programach studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury, będące elementem ogólnouniwersyteckiego systemu zapewniania jakości kształcenia. Corocznie Wydziałowy Zespół ds. jakości kształcenia przeprowadza ewaluację wszystkich elementów procesu kształcenia, w tym m.in. jakości zajęć dydaktycznych i na tej podstawie

formułuje rekomendacje służące doskonaleniu jakości kształcenia na wszystkich kierunkach studiów oferowanych przez Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych. W procesie ewaluacji jakości kształcenia uczestniczą zarówno nauczyciele akademicy, jak i studenci, choć ci ostatni w sposób niesformalizowany, gdyż miejsca przeznaczone dla studentów w wydziałowym i kierunkowym zespole ds. jakości kształcenia nie zostały obsadzone. Przestrzenią do konsultowania programów studiów z interesariuszami zewnętrznymi jest Wydziałowa rada konsultacyjna, która jak dotąd nie została powołana, co uniemożliwia systematyczne opiniowanie programów studiów, szczególnie zmian w programach studiów przez przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, zainteresowanych podnoszeniem i dostosowaniem do potrzeb rynku pracy kompetencji studentów historii. Wydział nie sformułował także wymaganej uchwałą Senatu szczegółowej procedury monitorowania programów studiów, która miała zastąpić procedurę obowiązującą na Wydziale Historyczno-Socjologicznym UwB i obecnie nie przeprowadza cyklicznej oceny realizacji programu studiów na ocenianym kierunku.

O uznaniu kryterium za spełnione częściowo przesądził brak:

- udziału interesariuszy zewnętrznych w systematycznych działaniach służących ocenie programu studiów i jego adekwatności do oczekiwań rynku pracy,
- systematycznej oceny programu studiów, obejmującej elementy wskazane w Uchwale Senatu z 27 listopada 2019 r. w sprawie ustalenia zasad działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie w Białymstoku, m.in.: metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, poprawność stosowania punktacji ECTS, wyniki nauczania i stopień osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

1. Należy zapewnić pełen udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w ocenie i doskonaleniu programów studiów.
 2. Należy wdrożyć systematyczną ocenę programu studiów na kierunku historia, w oparciu o procedurę zgodną z wytycznymi Senatu.
 3. Należy podjąć działania naprawcze zapobiegające występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.
- 4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)**

Ocena programowa na kierunku historia prowadzonym w Uniwersytecie w Białymstoku została przeprowadzona w związku z upływem okresu, na który została przyznana poprzednia ocena pozytywna uchwałą Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej nr 462/2012.

Zalecenie

Brak.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

Brak.

Przewodniczący zespołu oceniającego

dr Agnieszka Janiak-Jasińska

5. Załączniki:

Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

1. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669, z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 64, z późn. zm.);
4. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787);
5. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. z 2018 r. poz. 1861);
6. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2218);
7. Rozporządzenie MNiSW z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U.2019, poz. 1450)
8. Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej przyjęty uchwałą Nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, z późn. zm.;
9. Uchwała Nr 67/2019 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie zasad przeprowadzania wizytacji przy dokonywaniu oceny programowej.

Szczegółowe kryteria dokonywania oceny programowej

Profil ogólnoakademicki

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni, mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunku jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową prowadzoną w uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach oraz zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi ogólnoakademickiemu.

Standard jakości kształcenia 1.2a

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.2b

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Standard jakości kształcenia 2.1

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach.

Standard jakości kształcenia 2.1a

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.2

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiającą studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.2a

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.3

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 2.4

Jeśli w programie studiów uwzględnione są praktyki zawodowe, ich program, organizacja i nadzór nad realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z nabywaniem kompetencji badawczych.

Standard jakości kształcenia 2.4a

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art.

68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.5

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.5a

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Standard jakości kształcenia 3.1

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Standard jakości kształcenia 3.2

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 3.2a

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 3.3

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk (o ile praktyki są uwzględnione w programie studiów), prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Standard jakości kształcenia 4.1

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 4.1a

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 4.2

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Standard jakości kształcenia 5.1

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej.

Standard jakości kształcenia 5.1a

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 5.2

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz

aparatura badawcza podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Standard jakości kształcenia 6.1

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

Standard jakości kształcenia 6.2

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Standard jakości kształcenia 7.1

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Standard jakości kształcenia 7.2

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Standard jakości kształcenia 8.1

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Standard jakości kształcenia 8.2

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Standard jakości kształcenia 9.1

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Standard jakości kształcenia 9.2

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Standard jakości kształcenia 10.1

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Standard jakości kształcenia 10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.



Polska
Komisja
Akredytacyjna

